

بیا در روشنایی

توصیه سخنگوی دولت به جلیلی

نقطه‌زنی در دمشق

ترور دانشمندان هسته‌ای سوریه

استمرار آلودگی

چرا هیچ کس هوای مردم را ندارد؟

زیردود

تعطیلی گسترده در بحران آلودگی هوا

آزادی پوشش

چگونگی لغو حجاب اجباری در کشورهای اسلامی

آذر ۱۴۰۳

کانال سازندگی

قانون حجاب، خلاف شرع است

آیت‌الله العظمی سیدعلی محمد دستغیب از مراجع عظام تقلید نسبت به لایحه موسوم به حجاب و عفاف که از ابتدا مورد تایید بسیاری از صاحب‌نظران نبود تاکید کرد: درباره این قانون حجاب (که تبصره‌های زیاد و سختی در آن گذاشته‌اند) به نظر می‌رسد که مشکل را حل نمی‌کند همچنین از نظر بنده خلاف شرع است و پول گرفتن بی‌خود از افراد خاطی هیچ وجه شرعی ندارد. لذا به نظر می‌رسد آقایان نمایندگان که این قانون را نوشتند از ایشان خواهش می‌شود روی این قانون خط قرمز می‌کشند زیرا به هیچ وجه قابل ملاحظه و تصحیح نیست و شرعیت ندارد. باید خط قرمز روی همه این قانون بکشند. بالاخره آقایان فقها هستند و می‌توان از ایشان سوال پرسید که این قوانین در کجای روایات است؟ و کدام یک از فقها چنین چیزی را تایید می‌کند که از قرآن و روایات است؟ آیت‌الله العظمی محمد دستغیب در بخشی از پیامی که منتشر کرده است، نوشت: فرض کنید خانواده‌ای است که یکی از دخترانشان بی‌حجاب است؛ با اجرای این قانون ممکن است، نتیجه بدتر شده و بقیه اعضای خانواده نیز به حجاب بدین شوند! پس آقایان باید این قانون را کلاً حذف کنند. به گفته وی که حکم شرعی به شیوه‌ای خشونت‌بار موجب بی‌زاری از اصل دین شود طبق قاعده حرمت تغییر، این قانون خلاف شرع مقدس اسلام است و نتیجه عکس می‌دهد.

جزئیات غیرعلنی سردار سلامی

روز گذشته سردار سلامی، فرمانده سپاه به مجلس رفت و با بهارستانی‌ها جلسه غیرعلنی داشت. احمد ناری، عضو هیات‌رئیس مجلس در توضیح جزئیات جلسه غیرعلنی پارلمان با فرمانده سپاه گفت: مجلس شورای اسلامی، جلسه غیرعلنی و غیررسمی با حضور سرلشکر حسین سلامی، فرمانده کل سپاه برگزار کرد و قرار بود یکی از مقامات نیروی قدس سپاه نیز در این جلسه حضور پیدا کنند که نتوانستند به مجلس شورای اسلامی بیایند. به گزارش ایسنا، وی توضیح داد: بحث کلی در این جلسه استراتژی‌های نظامی ما در منطقه همچنین تشریح عملیات‌های اسرائیل و عملیات ما علیه اسرائیل بود و وضعیت امنیتی، اطلاعاتی و نظامی که در منطقه حاکم است. همچنین در این جلسه بحث فروپاشی دولت اسد در سوریه و آینده تحولات منطقه مورد بحث قرار گرفت. این موضوع مطرح شد که تا لحظه آخر، یعنی قبل از سقوط دولت بشار اسد مستشاران نظامی و نیروهای ما در سوریه حضور داشتند. اکنون هیچ نیرویی از ایران در سوریه حضور ندارد.

ارتقای جایگاه ایران در خاورمیانه

سقوط بشار اسد و روی کار آمدن نیروهای رادیکال در سوریه این پرسش را به وجود آورده است که آینده سوریه چه خواهد شد؟ از سوی دیگر برخی چنین تعبیر می‌کنند که سقوط اسد می‌تواند منجر به تضعیف محور مقاومت شود؛ اما آیا واقعاً چنین است؟ در همین راستا محمد صالح جوکار، نماینده مجلس درباره این موضوع به «نامه‌نیوز» گفت: «آنچه در منطقه رخ می‌دهد باید باعث شود که ما جایگاه خودمان را ارتقاء دهیم. رخدادهایی که در سوریه هم به وقوع پیوست، منطقه را بی‌ثبات می‌کند زیرا جنگ‌های احتمالی داخلی در این کشور باعث می‌شود، منطقه غرب آسیا تحت تاثیر قرار گیرد». او ادامه داد: این سخن که با سقوط دولت اسد جبهه مقاومت تضعیف می‌شود هم کاملاً نادرست است زیرا جبهه مقاومت ریشه‌دار است و به چنین دلایلی تضعیف نمی‌شود. سطحی‌نگری است اگر تصور شود جبهه مقاومت تضعیف می‌شود یا با چنین رخدادهایی از هدف مشخص خود، یعنی نابودی رژیم صهیونیستی دور می‌شود. عمق راهبردی جبهه مقاومت به قدری است که هر روز راسخ‌تر هم می‌شود. می‌توانیم با اتخاذ بهترین راهبردها و مناسب‌ترین استراتژی‌ها در مقطع کنونی از همه ظرفیت‌های موجود خودمان استفاده کنیم و به هیچ‌وجه اینطور نیست که سقوط دولت آقای اسد بر ما تاثیر منفی بگذارد.

کانون اصلی مدیریت کشور

مسعود پزشکیان، رئیس‌جمهور در بازدید از سازمان اداری و استخدامی: اساساً وظیفه بنده به عنوان رئیس‌جمهور سامان دادن به بخش بودجه و اداری کشور است و با جدیت در حال پیشبرد آن هستیم. سازمان اداری و استخدامی کشور کانون اصلی مدیریت کشور است و باید توانمندترین متخصصین را در اینجا گرد هم بیاورید چراکه اگر سازمان اداری و استخدامی توانمند شود، نظام مدیریت و اداره کشور نیز سامان خواهد یافت.

تسویه حساب‌های سیاسی

محمد رضا عارف، معاون اول رئیس‌جمهور در نشست با وزیران ادوار: متأسفانه تسویه حساب‌های سیاسی و بانندی که در شأن حکومت و نظام اسلامی نیست، باعث می‌شود گاه ارتباط وزرای سابق و جدید قطع شود و تمام تجربیات وزیر سابق و وزرای اسبق بدون استفاده بماند. پیشنهاد مشخص این است که با سازوکاری که در گفت‌وگو مسئولان دولت و مسئولان کمیسیون‌ها مشخص می‌شود، مکانیسم همکاری مشترک تعریف شود.

گفتمان حاکم بر جامعه

سید محمود علوی، دستیار ویژه رئیس‌جمهور: مسعود پزشکیان تاکید دارد که مشکلات کشور ما با وفاق ملی و همدلی قابل حل است و همانطور که شاهد هستیم این راهبرد را در ترکیب کابینه به کار بسته‌اند و همه باید کمک کنیم که این گفتمان بر جامعه حاکم شود و از چند قطبی شدن فاصله بگیریم. به لحاظ دین هم با مسلمانان و پیرو ادیان دیگر هستیم و تفاوت در دین و مذهب نیز ما را از هم جدا نمی‌کند ما همه ایرانی و یک ملت هستیم.

بیا در روشنایی

واکنش سخنگوی دولت به اظهارات اخیر سعید جلیلی: هیچ نیازی به سایه نیست

روز گذشته فاطمه مهاجرانی، سخنگوی دولت در نشست خبری به اظهارات اخیر سعید جلیلی واکنش نشان داد و گفت: هیچ نیازی به سایه نیست، چرا سایه؟ ما که آمادگی شنیدن داریم. نقد مبتنی بر کار کارشناسی است، نقد مبتنی بر واقعیت و داده‌ها و آگاهی است بسیار هم از این موضوع استقبال می‌کنیم. او اضافه کرد: می‌شود در این فضا با شفافیت با ضابطه‌مندی و با الگوهای سیاستی جدیدی که دولت توان شنیدن دارد، گفت‌وگو و موضوعات را حل کرد. اگر واقعاً هر کسی نقد منصفانه‌ای دارد ما می‌شنویم بسیار هم شنوا هستیم.

واکنش سخنگوی دولت به سعید جلیلی به کمی پیش‌تر برمی‌گردد. وقتی او در انتخابات ریاست‌جمهوری ۱۴۰۳ عرصه را به مسعود پزشکیان باخته است، بارها پس از ریاست‌جمهوری پزشکیان از فرصت‌های مختلف استفاده کرده و اعلام آمادگی برای کمک با الگوی دولت سایه کرده است. جندی پیش هم جلیلی در حاشیه هفتاد و پنجمین جلسه حکمت سیاسی اسلام در قرآن گفته بود: «دولت سایه یک گفتمان و تفکر است، یعنی هر کسی در حد وسع خودش، سایه به سایه تحولات را دنبال و تلاش کند تا تاثیر مثبت بگذارد. بنابراین، این بحثی که ما بارها خدمت دوستان تحت عنوان دولت سایه عرض کردیم، یعنی هر کسی در حد وسع خودش، سایه به سایه تحولات را دنبال کرده و تلاش کند تا تاثیر مثبت بگذارد». از سعید جلیلی و سخنانش در حاشیه این نشست یک ویدئو منتشر شد و تقریباً اکثر رسانه‌ها سخنان او را از این طریق شنیده‌اند. او که در حال حاضر عضو مجمع تشخیص مصلحت نظام هم هست، خطاب به دولت چهاردهم می‌گوید که بعضی اوقات شما یک موضوع را بررسی می‌کنید و می‌بینید که دولت کار خوبی را انجام می‌دهد، می‌گویید کار خیلی خوبی است و کمک می‌کنید. گاهی هم می‌بینید که در این یک موضوعی، کار خطایی انجام می‌دهد و براساس استدلال و نگاهتان این کار خطاست. آن را بررسی و دنبال می‌کنید. وی افزود: «می‌توانید بگویید، ما این موضوع را بررسی کردیم و این مساله مغایر است. اینکه فرمودید مغایر با چیست، لازمه آن مطالعه است. کل سیاست‌های کلی نظام در یک کتاب در سال ۱۴۰۲ چاپ شده و کتاب قطوری هم نیست. در اینجا سیاست‌های مختلفی که ابلاغ شده و برخی از همین مغایرت‌ها آمده است. همین فرمایشاتی که شما بیان می‌کنید؛ مثلاً با سیاست‌های اقتصاد مقاومتی با سیاست‌های دیگر وجود دارد».

این اولین بار نیست که سعید جلیلی پیشنهاد می‌دهد تا در برنامه‌های دولت دخالت کند. آن هم دولتی که اتفاقاً سرمشق شروع کارش وفاق است. اتفاقاً رئیس‌جمهور همین دولت وفاق اول آذرماه در دیدار با سعید جلیلی به او پیشنهاد کرده تا مسئولیتی مثل استانداری را بپذیرد. آنگونه که عصر ایران منتشر کرده، سعید جمال هادیان در توییتهی نوشت: «امروز مهمان رئیس‌جمهور پزشکیان بودیم. در فرازی نقل به مضمون گفتند: «اخیراً سعید جلیلی را در جلسه‌ای دیدم. دوباره ادعا کرد، برنامه دارد! به او گفتم شما که ادعا داری بیا مسئولیتی مثلاً استانداری یک استان را بپذیر اگر از عهده‌اش برآمدی و موفق شدی دور بعد خودم به نفعت کنار می‌روم». همچنین یک هفته بعد از اعلام اسامی وزرای پیشنهادی کابینه به مجلس و رفت‌وآمد وزرای پیشنهادی به کمیسیون‌ها خبری

مبنی بر جلسه جلیلی با جمعی از نمایندگان مجلس و اعضای کابینه دولت سیزدهم منتشر شد، درست یک روز قبل از بررسی صلاحیت وزرای پیشنهادی در صحن علنی. اما جلسه جلیلی با نمایندگان آن هم با محور کابینه پیشنهادی ضرورتی داشت، معلوم نیست.

او حدود ۱۰ روز پیش هم به باشگاه خبرنگاران جوان با بیان اینکه حرف از توافق جدید با غرب اشتباه است با طعنه به مسعود پزشکیان گفت: «برخی به دنبال توافقی جدید هستند، این کار،

خطایی بزرگ است». اما موضوع اینجاست که جلیلی و یارانش قصد کمک ندارند و در این چند ماه همواره ثابت کرده‌اند که به جز سنگ اندازی و عقده‌گشایی در قبال باخت‌شان در انتخابات هدف دیگری ندارند. از دوستان پایدارچی او در مجلس که از محمدجواد ظریف را اهرمی برای حمله به پزشکیان استفاده می‌کنند تا دعوت فراکسیون پایداری از سعید جلیلی برای بررسی بودجه ۱۴۰۴ به بهارستان و درست همان روز که رئیس‌جمهور برای دفاع از کلیات بودجه سال آینده به صحن علنی آمده بود. به هر حال سعید جلیلی، بنیانگذار دولت سایه و مرد نزدیک‌تر از سایه به پایداری‌ها به دعوت فراکسیون انقلاب اسلامی و درست روز حضور مسعود پزشکیان به آنجا رفته بود. این موضوع که جلیلی و دوستانش تحت عنوان دولت سایه، علاقه زیادی به دخالت در اموری دارند که هیچ ربطی به آنها ندارد بر کسی پوشیده نیست. اما به نظر می‌رسد، آغاز جنگ روانی تدریجاً علیه دولت، پایانی ندارد.

فرضیه معکوس جلیلی

جلیلی در اولین واکنش‌اش پس از استقرار مسعود پزشکیان در دولت در پیامی خطاب به مردم درباره کابینه پیشنهادی دولت چهاردهم بیان کرد: «امروز وظیفه همه ما این است که به پیشرفت کشور در چهار سال آینده به دولت و به مجلس کمک کنیم. همه مردم باید به دولت کمک کنند تا در چهار سال آینده پیشرفت کشور رقم بخورد». دولت سایه را باید به سعید جلیلی شناخت. او تاکنون و حتی زمانی که دولت محبوبش یعنی دولت ابراهیم رئیسی روی کار بود نیز حتی یک صفحه هم به الگوی دیدگاهی‌اش در این باره عینیت نبخشیده است تا در معرض قضاوت صاحب‌نظران و کارشناسان قرار گیرد. جلیلی که دبیر سابق شورای عالی امنیت ملی ایران هم بود و همواره ادعا داشت که از تمام سیاستمداران ایرانی چه در حوزه داخل و چه در حوزه خارجی بیشتر می‌داند، یک بار سال ۹۲ و یک بار سال ۱۴۰۰ چندین بار در مناظرات انتخاباتی ۱۴۰۳ سخن گفت و آن‌طور که خودش می‌گوید، هدف او از تشکیل دولت سایه، نظارت بر عملکرد دولت رسمی و ارائه راه‌حل‌های جایگزین برای مسائل مختلف کشور بود. این

اقدام جلیلی بیشتر به عنوان یک تلاش برای حفظ حضور و نفوذ در صحنه سیاسی کشور و آماده‌سازی برای آینده‌ای که ممکن است دوباره وارد عرصه رقابت‌های ریاست‌جمهوری شود، تلقی می‌شود.

سعید جلیلی همواره مدعی است که بسیاری از مشکلات با فراگیر شدن آن حل می‌شود. به گفته بانی آن ۸ سال است که در عمل کار خود را آغاز کرده، دولت سایه حاصل تفکرات گروه تدریجی به نام جبهه پایداری و در ادامه آن پروژه خالص‌سازی است که این جریان‌ها به وجود آورده‌اند. آنها معتقدند در هر اموری حتی اگر مسندی نداشته باشند، می‌توانند در سایه امور را پیگیری کنند. کم‌اینکه جلیلی پس از پیروزی مسعود پزشکیان گفته بود که به او کمک و هر جا که لازم باشد، ورود پیدا خواهد کرد. اما نکته جالب توجه این است که اگرچه پایداری‌ها به عنوان حزبی رسمی از جلیلی حمایت می‌کنند اما تاکنون هیچ‌گونه درخواست و تفویض مسئولیتی از جبهه خطاب به جلیلی مبنی تشکیل دولت سایه مطرح نشده است. این نشان می‌دهد که این جبهه نقش تشکیلاتی محوری و رسمی در

تشکیل و حتی ادامه کار دولت سایه ندارد. هرچند نباید فراموش کنیم که در کل اصطلاح دولت سایه اصطلاحی سیاسی است که معنای مشخصی دارد و نمی‌توان به دلخواه خود آن را تفسیر کرد. دولت سایه در اصطلاح سیاسی، هیات دولتی است که روی کار نیامده است اما با هدف در دست گرفتن کنترل دولت در واکنش به یک حادثه منتظر مانده است. در این نظام‌ها احزاب مخالف با تشکیل یک دولت سایه، وزرا و مسئولان دولت احتمالی خود را منصوب می‌کنند تا ضمن زیر نظر قرار دادن عملکرد حزب حاکم، همواره برای به دست گرفتن قدرت آماده باشند.

سعید جلیلی همواره مدعی بود که بسیاری از مشکلات با فراگیر شدن آن حل می‌شود. به گفته بانی آن ۸ سال است که در عمل کار خود را آغاز کرده است. دولت سایه حاصل تفکرات گروه تدریجی به نام جبهه پایداری و در ادامه آن پروژه خالص‌سازی است که این جریان‌ها به وجود آورده‌اند. آنها معتقدند در هر اموری حتی اگر مسندی نداشته باشند، می‌توانند در سایه امور را پیگیری کنند. کم‌اینکه جلیلی پس از پیروزی مسعود پزشکیان گفته بود که به او کمک و هر جا که لازم باشد، ورود پیدا خواهد کرد. اما نکته جالب توجه این است که اگرچه پایداری‌ها به عنوان حزبی رسمی از جلیلی حمایت می‌کنند اما تاکنون هیچ‌گونه درخواست و تفویض مسئولیتی از جبهه خطاب به جلیلی مبنی تشکیل دولت سایه مطرح نشده است. این نشان می‌دهد که این جبهه نقش تشکیلاتی محوری و رسمی در تشکیل و حتی ادامه کار دولت سایه ندارد.

هرچند نباید فراموش کنیم که در کل اصطلاح دولت سایه اصطلاحی سیاسی است که معنای مشخصی دارد و نمی‌توان به دلخواه خود آن را تفسیر کرد. دولت سایه در اصطلاح سیاسی، هیات دولتی است که روی کار نیامده است اما با هدف در دست گرفتن کنترل دولت در واکنش به یک حادثه منتظر مانده است. در این نظام‌ها احزاب مخالف با تشکیل یک دولت سایه، وزرا و مسئولان دولت احتمالی خود را منصوب می‌کنند تا ضمن زیر نظر قرار دادن عملکرد حزب حاکم، همواره برای به دست گرفتن قدرت آماده باشند.

اروپا و غنی‌سازی ایران

تردیکای اروپا (آلمان، انگلیس و فرانسه) شامگاه دوشنبه اعلام کردند به شدت نگران تسریع افزایش ظرفیت غنی‌سازی اورانیوم در ایران هستند و از تهران خواستند اقدام به بازگردانی این اقدامات کند. ابراز نگرانی این کشورها در پی این مطرح شد که رافائل گروسی، مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی گفت که تصمیم ایران برای تسریع تولید اورانیوم غنی‌سازی شده، «پیامی واضح» در پاسخ به انتقادات اخیر این آژانس است.

خروج از چاد

ارتش فرانسه دو هفته پس از آنکه چاد اعلام کرد به پیمان همکاری دفاعی خود با پاریس پایان می‌دهد، اعلام کرد که فرانسه خروج نظامیان خود از چاد را با خروج دو هواپیمای جنگی که در نجامنا پایتخت مستقر بودند، آغاز کرده است. سرهنگ گیوم ورن، سخنگوی ارتش فرانسه پس از خروج جنگنده‌های میز از چاد گفت: «این آغاز بازگشت تجهیزات فرانسوی است».

مذاکرات زمستانی اوکراین

دونالد تاسک، نخست‌وزیر لهستان گفت ورزش زمانی که ریاست دوره‌ای اتحادیه اروپا را برعهده بگیرد، درگیر هرگونه مذاکرات خواهد بود. او گفت: «من یکسری گفت‌وگوها، در درجه اول، در مورد وضعیت فراتر از مرزهای شرقی خود خواهم داشت». تاسک گفت: «ما در مورد اینکه تقویم سیاسی چگونه باشد و درباره اینکه وضعیت در طول مذاکرات چگونه خواهد شد اعمال نظر می‌کنیم و ممکن است مذاکرات در زمستان آغاز شود».

نقطه‌زنی در دمشق

همزمان با ورود ارتش اسرائیل به خاک سوریه، ترورهای سریالی و هدفمند آغاز شد

گروه بین‌المللی: از زمان سقوط بشار اسد در سوریه تا به امروز، سیر تحولات در این کشور به حدی سرعت گرفته که تحلیل هر کدام از مولفه‌ها و گزاره‌های موجود در محور سیاسی و میدانی نیازمند وقت و ریزه‌کاری‌های متعدد است و گاه باید یک تیم چند نفره این اقدام را برای تدویر افکار عمومی انجام دهند اما یکی از مهم‌ترین رخدادهایی که در این راستا به وقوع پیوسته، ورود ادوات زرهی و تانک‌های اسرائیل به خاک سوریه است. صبح سه‌شنبه منابع رسانه‌ای گزارش دادند که نیروهای ارتش اسرائیل درحال نفوذ به حومه جنوبی دمشق در مجاورت مرز لبنان و اشغال روستای «حینه» هستند و به سمت حومه خان‌الشیخ از توابع شهرستان «قطنا» در مقابل شهرستان «اراشیا» در لبنان پیشروی می‌کنند. المیادین اعلام کرد که تانک‌های اسرائیل در کمتر از سه کیلومتری شهرستان قطنا در حومه جنوبی دمشق که تقریباً ۲۰ کیلومتر با دمشق فاصله دارد، قرار گرفته‌اند. همچنین اعلام شده که ارتش اسرائیل روستاها و شهرک‌های «عرنه، بقعسم، الریمه، حینه، قلعه جنبل، الحسینیة و جبنا الخشاب» در حومه جنوب دمشق را اشغال کرده است. از سوی دیگر برخی از منابع رسانه‌ای روسی اعلام کردند که پهپادها از دوشنبه شب به طور مداوم شهر دمشق را بمباران کرده‌اند.

در این خصوص عصر سه‌شنبه رويترز به نقل از دو منبع امنیتی منطقه‌ای و یک منبع امنیتی سوری اعلام کرد که نظامیان اسرائیل به ۱۰ کیلومتری شرق منطقه غیرنظامی شده در بلندی‌های جولان در خاک سوریه رسیده‌اند. این در حالی است که بنیامین نتانیاهو، نخست‌وزیر اسرائیل (یک‌شنبه) از فروپاشی توافق سوریه و اسرائیل در سال ۱۹۷۴ در منطقه جولان خبر داد سپس رادیوی ارتش اسرائیل اعلام کرد که کابینه تصمیم گرفت، منطقه مرزی جبل‌الشیخ سوریه در مجاورت ارتفاعات جولان را پس از عقب‌نشینی سربازهای ارتش سوریه اشغال کرده و در آن منطقه حائل ایجاد کند. این اقدام اسرائیل البته با واکنش‌های تندی از سوی جامعه ملل و کشورهای منطقه روبه‌رو شد؛ به عنوان مثال سازمان ملل ضمن انتقاد از ورود نیروهای اسرائیل به منطقه حائل در جولان سوریه، تأکید کرد که نباید نیروها و یا فعالیت‌های نظامی در منطقه حائل بین دو طرف وجود داشته باشد و اسرائیل و سوریه باید به اجرای بندهای توافق ۱۹۷۴ و حفظ ثبات جولان ادامه دهند. نیک برنباک، سخنگوی نیروهای حافظ صلح سازمان ملل در جولان نیز اظهار کرد: این نیروها با وجود کنترل ارتش اسرائیل بر منطقه حائل، هنوز در پایگاه‌های خود هستند. به موازات این روند، استنفان دوجاریک، سخنگوی سازمان ملل اظهار کرد نیروهای اسرائیلی که وارد منطقه حائل شدند هنوز در سه نقطه مستقر هستند.

فراس یاغی، تحلیلگر سیاسی و کارشناس مسائل اسرائیل نیز در گفت‌وگو با شبکه المیادین درباره دلایل پیشروی این رژیم در خاک سوریه اعلام کرد: هدف اسرائیل از پیشروی در حومه دمشق ممکن است، منزوی کردن دره بقاع لبنان از جنوب آن باشد.

محکومیت اسرائیل

در این خصوص وزارت خارجه قطر، سیه‌طره اسرائیل بر منطقه حائل با سوریه را محکوم کرد و آن را تحویلی خطرناک و تجاوزی آشکار علیه حاکمیت و وحدت سوریه و نقض آشکار قوانین بین‌المللی دانست. قطر هشدار داد: سیاست تحمیل واقعیت جدید توسط اسرائیل از جمله تلاش برای اشغال اراضی سوریه منطقه را به سمت خشونت و تنش بیشتر می‌برد.

وزارت خارجه قطر تأکید کرد: جامعه بین‌المللی باید به مسئولیت‌های قانونی و اخلاقی خود برای ملزم کردن اسرائیل به قوانین مشروع بین‌المللی و مقابله با طرح‌های اسرائیل عمل کند. وزارت خارجه عربستان هم در بیانیه‌ای اعلام کرد که سیه‌طره اسرائیل بر منطقه حائل در جولان و هدف قرار دادن خاک سوریه، نشان دهنده ادامه نقض قوانین بین‌المللی توسط اسرائیل و تلاش آن برای از بین بردن فرصت‌های بازگشت امنیت، ثبات و تمامیت ارضی به سوریه است. همچنین مصر و اردن هم در بیانیه‌ای سیه‌طره اسرائیل بر منطقه حائل با سوریه و پایگاه‌های مجاور آن را به شدت محکوم و تأکید کرد که این اقدام اشغال اراضی سوریه و نقض آشکار حاکمیت آن و نقض آشکار توافق سال ۱۹۷۴ محسوب می‌شود.

تکرار پاتک و ترور اسرائیلی

به موازات ورود ارتش اسرائیل به خاک سوریه دو اتفاق بسیار مهم دیگر هم رخ داده است. نخست آنکه اسرائیل در حال هدف قرار دادن زیرساخت‌های حیاتی نظامی سوریه است تا به زعم خود این تسلیحات و تجهیزات به دست مسلحین نیفتد و علیه تل‌آویو استفاده نشود. بر اساس اعلام دیدبان حقوق بشر سوریه، ارتش اسرائیل صرفاً در ۴۸ ساعت حدود ۳۰۰ حمله هوایی به خاک سوریه انجام داده و هدف آن از بین بردن تجهیزات نظامی دولت سابق این کشور بوده است. این سازمان که در انگلیس مستقر است در گزارشی خبر داد: «اسرائیل مهم‌ترین پایگاه‌های نظامی سوریه از جمله فرودگاه‌ها و انبارها، اسکادران‌های هوایی، رادارها، ایستگاه‌های سیگنال نظامی و بسیاری از انبارهای تسلیحات و مهمات را در مکان‌های مختلف از بین برده است». بر اساس این گزارش، اسرائیل در نزدیکی شهر بندری لاذقیه یک تأسیسات پدافند هوایی را هدف قرار داده و به کشتی‌های نیروی دریایی سوریه همچنین انبارهای نظامی آسیب رسانده است. در دمشق نیز تأسیسات نظامی، مراکز تحقیقاتی و مراکز اداره جنگ الکترونیک هدف قرار گرفته است. خبرگزاری

فرانسه هم اعلام کرده که اسرائیل مرکز تحقیقات علمی سوریه وابسته به وزارت دفاع این کشور در دمشق را کاملاً تخریب کرده است. همچنین شامگاه دوشنبه تعداد زیادی شناور نیروی دریایی ارتش سوریه که به موشک‌های دریا به دریا مجهز بودند، در حملات قایق‌های موشکی نیروی دریایی اسرائیل به خلیج منه البیضاء و بندر لاذقیه در سواحل سوریه منهدم شدند.

اما دومین موضوع شروع موج ترورهای هدفمند اما مرکب است. صبح سه‌شنبه منابع سوری اعلام کردند که دکتر حمدی اسماعیل ندی، شیمی‌دان برجسته سوری در گرایش شیمی آلی در منزلش در دمشق ترور شده و عامل این ترور ناشناس است. سپس اعلام شد که شیخ توفیق البوطی، فرزند شیخ محمد سعید رمضان البوطی نیز به دست افراد ناشناس در دمشق ترور شده است و هنوز هیچ طرفی مسئولیت این ترور را هم برعهده نگرفته و شورشیان حاکم بر سوریه نیز توضیحی در این خصوص ندادند. در همین راستا رامی عبده، رئیس دیدبان حقوق بشر اروپا - مدیترانه با انتشار خبر ترور این شیمی‌دان سوری در پایتخت سوریه این سوال را مطرح کرد که آیا سناریوی عراق تکرار می‌شود؟

منظور از سناریوی عراق، ترور صدها دانشمند عراقی با تخصص‌های فیزیک هسته‌ای و پزشکی و نیز خلبانان و ... است که به محض سقوط صدام در سال ۲۰۰۳ میلادی به راه افتاد و در نهایت مشخص شد که جوخه‌های ترور موساد این سناریو را کلید زده‌اند. بر اساس آمارهای منتشر شده در سال ۲۰۰۵ بیش از ۵۰۰ شخصیت برجسته عراقی در آن زمان توسط موساد و با مشارکت اسرائیل ترور و یا در بمب‌گذاری‌ها کشته شدند؛ به گونه‌ای که ۲۰۰۷ عملیات تروریستی علیه دانشگاهیان عراقی و پزشکان ثبت شد که ۷۴ درصد از آنها موفقیت‌آمیز بود و تنها ۲۶ درصد از شخصیت‌هایی که مورد هدف قرار گرفتند، جان سالم به در بردند. حال به نظر می‌رسد که سناریوی مشابه عراق در حال تکرار در سوریه است؛ با این تفاوت که حملات هوایی، دریایی و پیشروی زمینی علیه سوریه از سوی اسرائیل در جریان است.

دیدگاه: گزارش خارجی

صلح با آذربایجان

وزیر خارجه ارمنستان از آمادگی ایروان برای امضای توافق صلح با باکو سخن گفت

آرارات میرزویان، وزیر امور خارجه ارمنستان روز دوشنبه در مصاحبه‌ای با روزنامه فنلاندی «لانن» از آمادگی کشورش برای صلح با آذربایجان سخن گفت. وزیر خارجه ارمنستان بیان کرد: «من فکر می‌کنم که می‌توانستیم توافقنامه را حتی پیش از اجلاس تغییرات اقلیمی کاپ ۲۹ در باکو نهایی و امضا کنیم، متأسفانه این اتفاق رخ نداد اما اکنون آماده‌ایم تا در اسرع وقت این کار را انجام دهیم. می‌توان گفت که این لحظه امید است و ما بسیار به توافق نزدیک هستیم». میرزویان تصریح کرد: «به‌رغم وجود رویدادهای غم‌انگیز در ۲ کشور و جامعه، فرصتی برای ورق زدن صفحه خصومت وجود دارد. درک، فراموشی و بخشیدن دشوار است اما خون کافی در منطقه ماریخته شده و اکنون فرصتی داریم که به آینده نگاه کنیم. ما می‌خواهیم ورق را برگردانیم و با آذربایجان صلح کنیم». او در رابطه با بحران‌های سیاسی در ارمنستان گفت: «نخست‌وزیر، دولت و تیم سیاسی کشور تصمیم گرفته تا انتخابات پارلمانی زودهنگام برگزار کند. ما ملت را خطاب قرار دادیم و سوالی مطرح کردیم؛ آیا آنها از اصلاحات عمیق‌تر دموکراتیک و برنامه مسالمت‌آمیز حمایت می‌کنند؟ ما دوباره اکثریت آرا را به دست آوردیم و این سوال را دوباره در انتخابات ۲۰۲۶ مطرح خواهیم کرد اگرچه نظرسنجی‌ها نیز حمایت از سیاست‌های دولت را نشان می‌دهند». وزیر خارجه ارمنستان در ادامه این مصاحبه با رسانه فنلاندی تأکید کرد: «در حال حاضر تمرکز ما بر تقویت امنیت، حاکمیت و تمامیت ارضی کشورمان است. از سوی دیگر، ما بر شکوفایی، نوسازی مستمر و دموکراتیک کردن کشورمان متمرکز هستیم و این طبیعتاً ما را به اروپا و انتخاباتی که مطابق با انتخاب ارزشی شماس، نزدیک‌تر می‌کند». ایروان و باکو در یک سال گذشته و بعد از عملیات نظامی سپتامبر ۲۰۲۳ جمهوری آذربایجان برای کنترل قریب‌غایت از مذاکرات صلح شکننده به سر می‌برند. ایروان بارها بر آمادگی خود برای امضای مفادی که توافق بر سر آنها صورت گرفته، تأکید کرده است.

گزارش: خبر خارجی

تحریر الشام زیر فریب آلمان و انگلیس

دیوید لمی، وزیر خارجه انگلیس در پارلمان گفت: «هیات تحریر الشام به اقلیت‌ها در حماة، حلب و دمشق تضمین داده است. آنها همچنین به همکاری با جامعه بین‌الملل برای کنترل تسلیحات شیمیایی متعهد شده‌اند. ما قرار است با اقدامات این جنبش، آنها را قضاوت کنیم. ما از نزدیک در حال رصد این مساله هستیم که این جنبش و سایر گروه‌ها چطور با غیرنظامیان در مناطق تحت کنترل خود در سوریه رفتار می‌کنند». به گزارش نوستی، وزیر امور خارجه انگلیس همچنین نگرانی خود را درباره این مساله ابراز کرد که تغییر قدرت ممکن است، موج جدیدی از بحران مهاجرتی در اروپا ایجاد کند. دیپلمات ارشد انگلیس همچنین گفت، لندن هنوز آماده گفت‌وگو درباره از سرگیری حضور دیپلماتیک خود در سوریه پس از تغییر قدرت در این کشور نیست. در سال ۲۰۱۲ انگلیس سفارتش در دمشق را به دلیل اوضاع امنیتی تعطیل کرد. وزیر امور خارجه انگلیس در ادامه صحبت‌هایش در پارلمان گفت: «اعلام بازگشایی سفارت در دمشق ظرف ۲۴ ساعت اقدامی عجولانه است. مساله مورد اهمیت کنونی کمک‌های بشردوستانه و همکاری با شرکا در این مورد است. ما به بازتاب روابط دیپلماتیک خود با سوریه ادامه خواهیم داد». همچنین شبکه خبری اسکای نیوز نیز از قول کر استارمر، نخست‌وزیر انگلیس گزارش کرد که لندن هنوز درباره لغو شهروندی اسما اسد، همسر بشار اسد تصمیمی نگرفته است. استارمر همچنین گفت، انگلیس قرار است ۱۱ میلیون پوند کمک بشردوستانه به غیرنظامیان در سوریه و پس از سقوط دولت بشار اسد اختصاص دهد. نخست‌وزیر انگلیس در ادامه گفت: «در پی رویدادهای غیرمنتظره در سوریه، لندن در حال تأمین ۱۱ میلیون پوند دیگر در قالب کمک‌های بشردوستانه برای آسیب‌پذیرترین اقشار در سوریه است». همچنین سباستین فیشر، سخنگوی وزارت خارجه آلمان نیز گفت که ارزیابی عملکرد و فعالیت‌های جنبش تحریر الشام به رویکرد آن در قبال اقلیت‌های قومی و مذهبی بستگی دارد.

ذوالفنون فرهنگ

رونمایی دو کتاب از فتح‌الله مجتبیایی در مراسم نکوداشت او

دکه

زنان در نگاه سنت‌گرایان

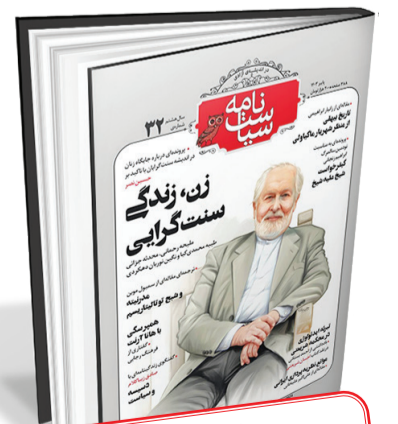
شماره ۳۲ مجله سیاست‌نامه منتشر شد

شماره جدید مجله سیاست‌نامه (شماره ۳۲) با تصویری از حسین نصر منتشر شد. در این شماره از مجله که ویژه پاییز ۱۴۰۳ محسوب می‌شود، داستان جلد سیاست‌نامه به مناسبت بررسی پرونده‌های در باب نگاه سنت‌گرایان به زنان، به نصر، سنت‌گرای شاخص ایرانی اختصاص داده شده است.

در بخش داستان جلد شماره سی‌دوم مقالات تحلیلی درباره روایت سنت‌گرایان از زنان منتشر شده است. مقاله «زن، زندگی، سنت‌گرایی» نوشته حامد زارع به این سوال جواب می‌دهد که سنت‌گرایان چگونه به زنان می‌اندیشند؟ مقاله «مروازات انوثت» نوشته ملیحه رحمانی، زن در آثار سنت‌گرایان را مورد کنکاش قرار می‌دهد. «زن و باطنی کردن» عنوان جستاری از فریتوف شسوان، سنت‌گرای مشهور غربی درباره امر تائیت است. مقاله «راز زنانگی آسمانی» درباره نقاشی‌های شسوان اطلاعات مختصری ارائه می‌دهد. «حصر زن در حوزه خصوصی» نوشته طیبه محمدی‌کیا درباره جایگاه زن در اندیشه سید حسین نصر توضیحاتی ارائه می‌دهد. مقاله «مصادره زن در استراتژی سنت» نوشته نگین نوریان‌دهکردی به نقد نگرش حسین نصر به مدرنیته و زنان اختصاص داده شده است. در نهایت محدثه جزائی در مقاله «از امر قدسی تا امر شخصی» به نسبت سنت‌گرایی و فمینیسم پرداخته است.

اما پرونده ویژه سیاست‌نامه ۳۲ به مناسبت هشتادمین سالروز درگذشت شیخ ابراهیم زنجانی، دادستان محکمه شیخ فضل‌الله نوری، به زمانه و زندگی این مجتهد جسور پرداخته است. در این پرونده ویژه حسن رستمی، محمدامیر قدوسی، نادره جلالی هم‌چنین ابوعبدالله قزلباش نوه شیخ ابراهیم زنجانی یادداشت‌هایی نوشته‌اند. قابل ذکر است که سیاست‌نامه سی‌دوم با بخش خبرنگارانه که مشتمل بر پوشش رویدادهای حقوق و علوم سیاسی ایران است، آغاز می‌شود. پس از آن سرمقاله‌ای با عنوان «نام ایران در نامه خسروان» آمده که بررسی جایگاه ایران در شاهنامه ابوالقاسم فردوسی به قلم حامد زارع، سردبیر سیاست‌نامه است. سپس بخش یادنامه آغاز می‌شود که در آن مطلب مصطفی فروزان درباره غلامرضا افخمی، استاد سابق علوم سیاسی در دانشگاه ملی که به تازگی درگذشته آمده است. در بخش گزارش سیاست‌نامه پائیزی مطالبی به قلم روزنامه‌نگاران درباره زندگی اهالی فرهنگ و سیاست منتشر شده است. «اسطوره دوستی» به مناسبت هفتادمین سال اعدام مرتضی کیوان، «جبر جان‌کاه» به مناسبت سی‌امین سال‌مرگ سعیدی‌سیرجانی و «یاد بهار» به مناسبت سی‌امین سال‌مرگ مهرداد بهار در این بخش آمده است. در بخش تأمل نیز مطلب بلندی با عنوان «در کشاکش تقدیر و تدبیر» نوشته زانبار ابراهیمی آمده که در آن فرزهایی از تاریخ بهیمی با نظرها ماکیاولی قرانت شده است. در بخش دیدار شماره سی‌دوم سیاست‌نامه نیز گفت‌وگو با صادق زیباکلام با عنوان «لزوم گذار از دسیسه به سیاست» آمده است.

«هم‌پرسگی با هانا آرت» نوشته فرهنگ رجایی، «ما و ناسازنمای حقوق بشر معاصر» نوشته محمد قاری سعیدفاطمی، «استثنای آمریکایی» نوشته آرش رئیس‌نژاد، «یک دیپلمات، یک روزنامه‌نگار» نوشته احمد تقی‌زاده، «عبور از بیگانه‌هراسی» نوشته مجتبی مقصدی و «امارکسیست‌های بومی و مهاجران افغان» نوشته سالار سیفال‌دینی از مطالب بخش یادداشت سیاست‌نامه جدید محسوب می‌شود.

سیاست‌نامه ۳۲
پاییز ۱۴۰۳
مدیرمسئول و سردبیر: حامد زارع
انتشارات ققنوس، ۳۸۸ صفحه، ۲۰۰ هزار تومان

و چند بار آن‌ها را بازخوانی و ویرایش کردیم و در جاهایی نیاز به پانویس بود، انجام دادیم. کتاب شامل ۳۱ گفت‌وگو و مصاحبه با استاد در موضوعات مختلف است.

استاد فتح‌الله مجتبیایی با بیان این‌که فردوسی وقتی پیر شده بود، شکایت می‌کرد «دو گوش و دو پای من آهو گرفت» گفت: «الآن تمام اعضای بدنم آهو گرفت.» او با تشکر از رئیس فرهنگستان و موسی اسوار برای ترجمه کتاب «نحو هندی و نحو عربی»، گفت: «استاد اسوار این کتاب را آن طور که شایسته بود، ترجمه و عرضه کرده است. قبلاً ترجمه کتاب در بیروت چاپ شده بود اما زمانی که کتاب را دیدم، گفتم آئی نیست که من می‌خواهم. استاد اسوار هم کتاب را دیده بود اما مورد پسندش قرار نگرفته و پیشنهاد شد، ترجمه جدید را خودشان بر عهده بگیرند. نکات نحوی به گونه‌ای ترجمه شده که مشخص بود ایشان ریزه‌کاری‌های نحوی عربی را به خوبی می‌داند و با ترجمه، حق مطلب ادا شده است.»

اما تتبعات تاریخی نحو را دنبال نمی‌کردم زیرا رشته من نبود و بیشتر در حوزه ترجمه ادبی کار می‌کردم. انگیزه‌ام زمانی شروع شد که دکتر مجتبیایی نسخه فارسی کتاب را به من اهدا کرد. من به اعتبار محتوا و اعتبار صاحب اثر، شروع به خواندنش کردم و در عرض سه روز تمام کردم. چیزی که در این کتاب جلب نظر کرد، بارقه‌هایی بود که دکتر مجتبیایی در کشف مشابهت‌های نحو هندی و نحو عربی بروز داده بود و این اثر از نظر من اثر درخشان جلوه می‌داد. همان‌جا با خودم فکر کردم باید این کتاب به مخاطبان اصلی‌اش برسد.

محمدرضا عدلی، نویسنده کتاب «صحبت آن مونس جان» هم در این مراسم گفت: «عنوان این کتاب الهام از بیت حافظ است و کتاب شامل مجموعه گفت‌وگوهای استاد است. برای کتاب کاری نکردم و فقط مصاحبه‌هایی که ایشان را طی حدود ۳۰ سال با نشریات مختلف داشتند با کمک خانم عاصمی جمع‌آوری کردم

مراسم نکوداشت ۹۷ سالگی فتح‌الله مجتبیایی و رونمایی از دو کتاب او، دوشنبه ۱۹ آذر با حضور محمدعلی موحد، ژاله آموزگار و... در تالار شهیدی فرهنگستان زبان و ادب فارسی برگزار شد. غلامعلی حدادعادل، رئیس فرهنگستان زبان و ادب فارسی در ابتدای این مراسم گفت: «این مراسم برای رونمایی از دو اثر جدید آقای مجتبیایی برگزار می‌شود: «نحو هندی و نحو عربی» و «صحبت با مونس جان»؛ آقای اسوار ترجمه عربی «نحو هندی...» را برعهده گرفت و کار شایسته استاد مجتبیایی را با ترجمه استاد اسوار داریم.» حدادعادل با بیان این‌که یکی از خوشبختی‌های خود را آشنایی با استاد مجتبیایی می‌داند، یادآور شد: «ما دانشجویان نگاهی از پایین به بلندی علم و معرفت ایشان می‌انداختیم و این نگاه هم‌چنان در من باقی است.»

علی‌اشرف صادقی، زبان‌شناس و از اعضای فرهنگستان زبان و ادب فارسی با بیان این‌که ارادتش به مجتبیایی دیرین است، گفت: «زمانی که به‌عنوان استادیار زبان‌شناسی در دانشگاه تهران استخدام شدم، یعنی ۴۸ سال پیش با ایشان آشنا شدم. زمانی که دانش‌نامه ایران و اسلام تأسیس شد، آقای مجتبیایی هم به دانش‌نامه آمد و مدتی در کنار آقای یارشاطر بود و اتاق ما در کنار هم بود و به همین دلیل رشته‌الفت ما محکم‌تر شد و از محضر ایشان استفاده می‌کردم.» او با تأکید بر اینکه مجتبیایی «ذوالفنون» است، گفت: «آقای مجتبیایی در رشته زبان انگلیسی تحصیل کرد اما به ادبیات فارسی علاقه‌مند بود و در زمان دانشجویی سرکلاس استاد فروزانفر حاضر می‌شد... بعدها در رشته ادیان تحصیل کرده و به هند می‌رود. زبان سانسکریت یاد می‌گیرد و بعد به تصوف علاقه‌مند می‌شود.»

موسی اسوار، مترجم زبان عربی و عضو فرهنگستان زبان و ادب فارسی هم درباره ترجمه کتاب «نحو هندی و نحو عربی» گفت: «بنده شخصاً تبعی در تاریخ نحو عربی نداشتم. نحو عربی آنقدری برایم ضروری بود که به کار ترجمه ادبی بیاید

شاعر انقلاب سیاه

نیکی جیووانی شاعر برجسته آمریکایی در گذشت

گفت: «کشتن، فقدان آفرینش است. فقدان تخیل است. ناتوانی در درک خود و جایگاهتان در جهان است. زندگی ایده‌ای جالب و... خوب است.»

کتاب‌های «دوچرخه‌ها: عاشقانه‌های نیکی جیووانی» و «فانوس دریایی وسط غلیظ» از این نویسنده در ایران ترجمه و منتشر شده‌اند. در یکی از سرودهای «دوچرخه‌ها: عاشقانه‌های نیکی جیووانی» می‌خوانیم:

دوست داشتم
امانمی توانستی
آرزومند بودم
امانمی خواستی
پی برده بودم
چرا من نبایستی
پس که سرباز زدی
آن‌گاه نتوانستیم
با این همه می‌توانست
سرگرمی دل چسبی باشد
اگر چنان چه می‌خواستیم.

در نقش‌های دیگر

نچوا می‌کنم
با خود.
دیگران
گمان می‌کنند
با تلفن سخن می‌گویم
در نماهای دیگر
دوست دارم بررسی کنند‌های باشم
مردم افسوس می‌خورند برای من
دیوانه‌ام می‌خوانند...
در زندگی
شادمانی را برگزیده‌ام
همیشه خندانم
ره می‌سپارم در باران عشق
شیدایم
مرا بدون عشق کاری نیست.

کرد «روح» یک تاک‌شس توئیزیونی بود که به موسیقی، رقص و ادبیات آفریقایی-آمریکایی می‌پرداخت و میزبان مهمانان مهمی چون محمدعلی کلی، جیمز بالدوین، جسی جکسون، هری بلافوتته، سیدنی پوایتسه، گلدیس نایت، میریام ماکبا و استیوی واندر بود. جیووانی از سال ۱۹۸۷ تا ۲۰۲۲ در دانشگاه «ویرجینیا تک» زبان انگلیسی تدریس کرد. در سال ۲۰۰۷ یکی از دانشجویان سابق شعر او ۳۲ نفر در تیراندازی دانشگاه ویرجینیا تک به قتل رساند. جیووانی بعداً گفت در سال ۲۰۰۵ از دانشگاه خواسته بود او را از کلاسش حذف کنند زیرا احساس می‌کرد او تهدیدآمیز است. در مورد این تیراندازی، جیووانی

نیکی جیووانی، شاعر برجسته آمریکایی و یکی از صداهای پیش‌گام جنبش هنر سیاه‌پوستان دهه ۱۹۶۰ در حالی که روی مجموعه شعری نهایی و خاطراتی با عنوان «خیابانی به نام مولوینی» بود، در ۸۱ سالگی درگذشت. جیووانی دوشنبه ۹ دسامبر پس از تشخیص سومین سرطان خود درگذشت. این خبر رازنه واتسون، نویسنده و دوست او در بیانی‌های به رادیو ملی آمریکا (NPR) اعلام کرد.

یولاند کورنلیا جیووانی جونیور، متولد ۱۹۴۳ در شهر ناکسویل ایالت تنسی، که توسط خواهر بزرگ‌ترش «نیکی» نامیده شد، در دانشگاه فیسک در نشویل تحصیل کرد. در آن‌جا با همکاری کارگاه آموزش، هفت‌نامه ادبی دانشگاه را ویرایش می‌کرد و از این طریق با چندین چهره ادبی سیاه‌پوست از جمله امبری باراکا و دادلی رندال آشنا شد. سپس در مدرسه هنرهای دانشگاه کلمبیا به تحصیل در شعر پرداخت. او سال ۱۹۶۸ دو مجموعه شعر نخست خود را با نام‌های «احساس سیاه، گفت‌وگوی سیاه» و «داوری سیاه» منتشر و حرفه‌ای را آغاز کرد که شامل بیش از ۳۰ کتاب از جمله «کسانی که بر بادهای شب سوارند» و «دوچرخه‌ها: عاشقانه‌های نیکی جیووانی» می‌شد. نیکی پس از دریافت دانش‌نامه کارشناسی، جشنواره هنری سیاهان را سازمان‌دهی کرد و به جنبش نوظهور هنر سیاه‌پوستان پیوست که شامل شخصیت‌هایی مانند مایا آنجلو، جیمز بالدوین، تلوئیوس مانک و آدری لرد بود. او در طول سال‌های فعالیت ادبی‌اش برنده جوایز متعددی از جمله جایزه لنگستون هیوز و جایزه کتاب آمریکا شده بود.

نیکی جیووانی به‌عنوان فعال حقوق مدنی و نویسنده‌ای سیاسی توجه اف‌بی‌آی را به خود جلب کرد. او به روزنامه «پیتزبرگ» گفته بود، مأمورانی که او را زیر نظر داشتند برای صرف قهوه به خانه‌اش دعوت می‌کرد زیرا می‌دانست می‌خواهند آن‌جا را بررسی کنند. آثار اولیه جیووانی تحت تأثیر جنبش حقوق مدنی و جنبش قدرت سیاهان در آن دوره، دیدگاه انتقادی و مبارزاتی آفریقایی-آمریکایی را ارائه می‌دهد و باعث می‌شود به او لقب «شاعر انقلاب سیاه» بدهند.

در دهه ۱۹۷۰ جیووانی با نوشتن شعاری درباره آزادی سیاه‌پوستان هم‌چنین عشق، جنسیت و لذت‌های کوچک زندگی خانوادگی به یک شخصیت عمومی تبدیل شد. او در سال ۱۹۷۰ شروع همکاری‌اش را با برنامه تلویزیونی «روح» (Soul) آغاز

گزارش شبکه خانگی

سریال‌های شبکه خانگی
داوری می‌شوند

جشنواره محصولات نمایش خانگی برگزار می‌شود

دیرنخستین جشنواره آثار شبکه نمایش خانگی از معرفی و تقدیر برگزارندگان این رویداد در سه بخش مجموعه‌های نمایشی، رنالیته‌ی شو و برنامه‌های گفت‌وگو محور در هفدهم دی ماه خبر داد. نشست خبری نخستین جشنواره بررسی آثار شبکه نمایش خانگی «دیدار» پیش از ظهر دیروز بیستم آذر در مجموعه «ویکست» واقع در کارخانه نوآوری آزادی برگزار شد.

در ابتدای این نشست، مهدی فرجی دبیر کانون تهیه‌کنندگان رسانه‌های دیداری و دبیر این جشنواره عنوان کرد: از حدود تیرماه امسال به صورت جدی مقدمات و تمهیدات برگزاری جشنواره را با همکاری دوستان فراهم کردیم. برای آنکه یک جشنواره حرفه‌ای و متمرکز با شاخص‌های قابل قبول داشته باشیم در اولین دوره فراخوان را روی مجموعه‌های نمایشی، برنامه‌های گفت‌وگو محور و واقع‌نمایی (رنالیته‌ی شو) متمرکز کردیم. وی افزود: دوستان ما در جشن «حافظ» هر ساله به سریال‌های نمایش خانگی می‌پردازند اما این کمتر اتفاق می‌افتد که به صورت کاملاً تخصصی و به شکل یک جشنواره همه ابعاد آثار سنجیده و برگزیده شوند. درباره اهمیت مجموعه‌های نمایشی هم بگویم. زمانی که من در تلویزیون سمت مدیریتی داشتم حتی بهترین فیلم‌های سینمایی که در تلویزیون پخش می‌شد (به جز یکی دو مورد که استثنا بود) زیر ۱۰ درصد بیننده داشت در حالی که ما سریال‌های را داشتیم که تا حدود ۷۰ درصد بیننده دارند؛ بنابراین نباید فراموش کنیم که سریال‌های با کیفیت همواره مخاطبان وفادار دارند. دبیر جشنواره «دیدار» عنوان کرد: آثار و سریال‌هایی در این جشنواره شرکت خواهند کرد که در بازه زمانی آغاز سال ۱۳۹۸ تا پایان فروردین ۱۴۰۳ در شبکه نمایش خانگی پخش شدند. اختتامیه جشنواره در هفدهم دی ماه در برج میلاد برگزار خواهد شد و چند روز قبل از اختتامیه نامزدها در بخش‌های گوناگون معرفی خواهند شد. وی افزود: داوری آثار در بخش «سریال» در رشته‌های بهترین بهترین سریال بیش از ۱۰ قسمت، بهترین سریال کمتر از ۱۰ قسمت، بهترین سریال تاریخی، بهترین بازیگر نقش اول مرد، بهترین بازیگر نقش اول زن، بهترین فیلمنامه، بهترین موسیقی، بهترین طراحی صحنه و لباس و بهترین دستاورد فنی انجام خواهد شد. ضمن اینکه یک جایزه ویژه هم با داوری هوش مصنوعی اهدا خواهد شد. فرجی اظهار کرد: در بخش برنامه‌های «واقع نما» به رشته‌های بهترین مجموعه، بهترین اجرا، کارگردانی، ایدپردازی، نویسندگی و بهترین دستاورد فنی اهدا خواهد شد. در بخش برنامه‌های گفت‌وگو محور، جایزه بهترین برنامه، بهترین کارشناس مجری، بهترین دستاورد فنی و بهترین تهیه‌کنندگی اهدا خواهد شد. ما علاوه بر مراسم اختتامیه که با کارگردانی میثم میرزایی برگزار خواهد شد، در فاصله پنج روز به برگزاری اختتامیه، کارگاه‌های تخصصی و نشست‌های نقد و بررسی نیز برگزار خواهد شد. فرجی در پایان درباره هزینه جوایز جشنواره نیز عنوان کرد: جوایز ما وزین و فاخر است و با آنچه تا الان دیده شده است، فرق دارد. هیچ نهاد دولتی اسپانسر نیست و همه موسسات خصوصی هستند که سرمایه‌گذاری کرده‌اند و امیدواریم جوایزی که اهدا می‌شود، ایجاد انگیزه کند. رقابت همیشه موثر است و سعی کردیم جوایز به گونه‌ای باشد که انگیزه‌ها را تقویت کند. وی همچنین در پاسخ به این سوال که آیا مردمی نیز در این میان جایی دارد یا نه، بیان کرد: جایزه ویژه ما جایزه مردمی است که حتماً به بهترین شیوه انجام خواهد شد تا خدشه‌دار نشود. ما آثار را قضاوت نمی‌کنیم و به هیات داوری این امر خطیر را واگذار کرده‌ایم و کسی دخالتی در انتخاب آرا داوران نخواهد داشت. دبیر جشنواره دیدار همچنین با اشاره به اینکه سریال‌هایی می‌توانند حضور داشته باشند که به شکل کامل پخش شده و در نیمه راه رها نشده‌اند، بیان کرد: ما این امکان را گذاشتیم تا کسانی که اثر دارند، اثرشان را به ما معرفی کنند. فرآیند داوری هنوز آغاز نشده است و به محض آغاز اسامی هیات داوران مشخص خواهد شد و بعد قضاوت‌ها شکل می‌گیرد و نامزدها برای هر بخش معرفی شده و در اختتامیه برگزارندگان معرفی خواهند شد. سریال‌هایی می‌توانند شرکت کنند که پایان داشته باشند و این شامل سریال‌هایی که در نیمه راه رها شده‌اند، نمی‌شود.

حضور کریس ایوانز در آونجرز

کریس ایوانز، ابرقهرمان فرانچایز «کاپیتان آمریکا» به دنیای کمیک استری و ابرقهرمانه شرکت مارول و کمپانی والت دیزنی برمی‌گردد. این بازیگر در یکی از نقش‌های اصلی قسمت تازه فرانچایز «آونجرز: انتقام گیسران» بازی خواهد کرد. برادران روسو (جو و آنتونی) کارگردان این اکشن ماجراجویانه هستند. ابرقهرمانانه دور هم جمع می‌شوند تا نبردی شدید را با موجوداتی آغاز کنند که قصد نابودی کره زمین یا کیهانشان را دارند.

کاپولا فیلم جدید می‌سازد

فرانسیس فورد کاپولا فیلمبرداری فیلم بعدی خود را باز هم با بودجه شخصی اوایل سال ۲۰۲۵ شروع می‌کند. او احتمالاً بیش از ۱۰۰ میلیون دلار برای فیلم «مگالوپولیس» خود ضرر خواهد کرد و با این حال، درحال آماده کردن ۲ فیلم بعدی خود است که قرار است، بودجه ساخت آنها را هم به صورت شخصی تامین کند. کاپولا گفته، ساخت فیلم بعدی خود که عنوانش «چشم‌اندازهای ماه» است به زودی شروع می‌کند.

ظریف به جشنواره مستند آمد

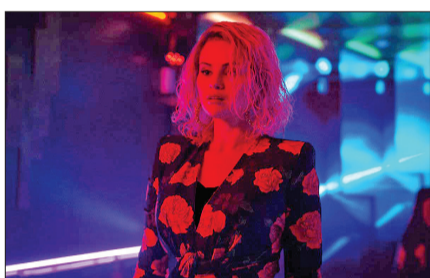
محمد جواد ظریف، معاون رئیس‌جمهور در سومین روز جشنواره فیلم مستند سینماحقیقت به تماشای مستند کوتاه «من هامونم» نشست. این فیلم به زبان انگلیسی و به سفارش مرکز تحول و پیشرفت‌های ریاست‌جمهوری تولید شده که برای نمایش در کنفرانس محیط زیست که هر سال در استکهلم برگزار می‌شود و تمام سیاست‌گذاران آب در این برنامه شرکت می‌کنند، تولید شده است.

اروپایی‌ها صدرنشین گلدن گلوب

امیلیا پرز و بروتالیست بیشترین نامزدی را در این جوایز کسب کردند

فهرست نامزدهای هشتاد و دومین دوره جوایز گلدن گلوب با پیش‌تاز فیلم «امیلیا پرز» و سریال «خرس» در بخش سینمایی و تلویزیونی اعلام شد. جالب اینجاست فیلم‌هایی که بالاترین نامزدی را کسب کردند، اروپایی هستند. «دانه انجیر معابد» به کارگردانی محمد رسول‌اف در بخش بهترین فیلم غیرانگلیسی‌زبان نامزد شده است. فصل دوم سریال «بازی مرکب» هم در میان نامزدهای بهترین سریال دیده می‌شود. «امیلیا پرز» ساخته ژاک اودیارد با ۱۰ نامزدی بیشترین تعداد نامزدی برای جوایز گلدن گلوب ۲۰۲۵ را کسب کرد و پس از آن فیلم‌های «بروتالیست» با ۷ و «ملاقات محرمانه» با ۶ نامزدی قرار دارند. فیلم موزیکال «امیلیا پرز» با تمرکز بر کارتل موادمخدر ساخته ژاک اودیارد که در جشنواره کن به نمایش درآمد و توسط تفلیکس خریداری شد، بیشترین امتیاز را در بین هر فیلم سینمایی از جمله بهترین فیلم موزیکال یا کمدی، بهترین کارگردانی برای اودیارد، بهترین بازیگر نقش مکمل زن برای زویی سالدانا و سلنا گومز، بهترین بازیگر زن برای کارلا سوفیا گیسون، بهترین فیلمنامه و بهترین موسیقی متن به دست آورد.

«امیلیا پرز» که یک فیلم موزیکال به زبان اسپانیایی است براساس نمایشنامه اپرای اودیارد به همین نام ساخته شده که آن هم از رمان «گوش کن» بوریس رازون در سال ۲۰۱۸ اقتباس شده است. این فیلم در هفتاد و هفتمین جشنواره فیلم کن به نمایش درآمد و برای رقابت برای نخل طلا در بخش اصلی مسابقه انتخاب شد و در نهایت جایزه هیات داوران و گروه زنان جایزه بهترین بازیگر زن را بردند. «امیلیا پرز» به عنوان فیلم فرانسوی بهترین فیلم بلند بین‌المللی در نود و هفتمین دوره جوایز اسکار انتخاب شد و از آن به عنوان یکی از برگزیدگان اسکار امسال هم نام برده می‌شود. «بروتالیست» برادی کوربت از سینمای مستقل نیز که درباره محاکمه یک معمار مجارستانی است علاوه بر کسب نامزدی در بخش بهترین فیلم درام برای بازی آدرین برودی و فلیسیتی جونز در نقش اصلی و گای پیرس در بخش نقش مکمل نیز نامزد دریافت جایزه شد و علاوه بر آن نامزدی بخش‌های موسیقی و فیلمنامه را نیز کسب کرد تا در مجموع با ۷ نامزدی در رتبه دوم قرار بگیرد. «بروتالیست» محصول مشترک بین‌المللی ایالات متحده، بریتانیا و مجارستان است. این فیلم داستان زندگی لاسلو توت، معمار یهودی‌زاده مجارستان را بازگو می‌کند که از هولوکاست جان سالم به در برده و به ایالات متحده مهاجرت می‌کند، جایی که برای رسیدن به رویای آمریکایی در تلاش است تا اینکه یک مشتری ثروتمند

امیلیا پرز

بروتالیست

خرس

شوگان

زندگی‌اش را درگون می‌کند. «بروتالیست» در هشتاد و دومین جشنواره بین‌المللی فیلم ونیز به نمایش درآمد، جایی که کورت جایزه شیر تفره‌ای بهترین کارگردانی را دریافت کرد. فیلم‌های «آورا» به کارگردانی شان بیکر و «ماده» ساخته کورالی فارگیت هر کدام با ۵ نامزدی قرار دارند، در حالی که فیلم‌های «چلنجرز»، «یک درد واقعی»، «شورور» و «ریات وحشی» هر کدام ۴ نامزدی به دست آورده‌اند. در میان پلنفرها، تفلیکس با ۱۳ نامزدی در صدر قرار دارد و پس از آن «۸۲۴» با ۱۲ نامزدی و استودیوهای سرچلایت پیکچرز و یونیورسال پیکچرز هر کدام با ۹ نامزدی هستند (یونیورسال و فوکوس در مجموع ۱۵ و سرچلایت و دیزنی نیز با هم ۱۴ نامزدی دارند). در بخش تلویزیون، سریال «خرس» با ۵ نامزدی در صدر قرار دارد و سریال‌های «قطر قتل‌های داخل ساختمان» و «شوگان» هر کدام ۴ نامزدی دریافت کردند. جوایز گلدن گلوب حتی فصل دوم سریال درام تفلیکس را برای بهترین سریال درام نامزد کرد. این سریال هیجان‌انگیز که‌ای در کنار سریال‌های «روز شغال» و «ادیلما» از تفلیکس، «آقا و خانم اسمیت» از آمازون پرایم ویدیو، «شوگون» و «اسب‌های کند» از اپل تی‌وی پلاس نامزد شده است. البته تفاوت این است که

نامزدهای هشتاد و دومین مراسم گلدن گلوب

- بهترین فیلم درام**
بروتالیست، یک ناشناخته کامل، کنکلاو، تلماسه: قسمت دوم، پسران نیکل، ۵ سپتامبر.
- بهترین فیلم موزیکال یا کمدی**
آورا، چالشگران، امیلیا پرز، یک درد واقعی، ماده، شرور.
- بهترین فیلم بلند انیمیشن**
فرو، درون بیرون، ۲، خاطرات یک حلزون، موانا، ۲، والاس و گرومیت، ریات وحشی.
- دستاوردهای سینمایی در گیشه**
بیگانه: رومولوس، بیتل جویس بیتل جویس، ددیول و ولورین، گلا دیاتور، ۲، درون بیرون، ۲، توئیسترز، شرور، ریات وحشی.
- بهترین فیلم غیرانگلیسی زبان**
همه آنچه به‌عنوان نور تصور می‌کنیم (هند / فرانسه / آمریکا)، امیلیا پرز (فرانسه)، دختری با سوزن (هلستان / سوئد / دانمارک)، من هنوز اینجا هستم (برزیل)، دانه انجیر معابد (آمریکا / آلمان)، ورمیگیو (ایتالیا).
- بهترین بازیگر زن یک فیلم درام**
پاملا آندرسون (آخرین دختر نمایش)، آنجلینا جولی (ماریا،
- نیکول کیدمن (دختر بیجه)، تیلدا سوینتو (اتاق بغلی)، فرناندا تورس برای (هنوز اینجا هستم)، کیت وینسلت برای (لی).
- بهترین بازیگر مرد فیلم درام**
آدرین برودی (بروتالیست)، تیموتی شالامه (ناشناخته کامل)، دنیل کریگ (کوئیر)، کولمن دومینگو (سینگ سینگ)، رالف فاینس (کنکلاو)، سباستین استن (کارآموز).
- بهترین بازیگر زن فیلم موزیکال یا کمدی**
امی آدامز (ناتیش)، سبیتیا اریو (شریر)، کارلا سوفیا گاسکن (امیلیا پرز)، مایکی مدیسون (آورا)، دمی مور (ماده)، زندایا (چالشگران).
- بهترین بازیگر مرد فیلم موزیکال یا کمدی**
جسی آیزنبرگ (یک درد واقعی)، هیو گرانت (بدعت‌گذار)، گابریل لیل (شنبه شب)، جسی پلمونز (انواع مهربانی)، گن پاول (هیبت من)، سباستین استن (یک مرد متفاوت).
- بهترین بازیگر زن نقش مکمل**
سلنا گومز (امیلیا پرز)، آریانا گراند (شریر)، فلیسیتی جونز (بروتالیست)، مارگارت کوالی (ماده)، ایزابلا روسلینی (کنکلاو)،

محمد جواد ظریف

دیدگاه: تحلیل اقتصادی

باز هم رشد

چرا بازار رو به رشد است؟

مهابت شهریاری

گروه اقتصاد

بورس تهران طی روز سه‌شنبه با رشد ۱۲ هزار واحدی به ۲ میلیون و ۵۱۸ هزار واحد رسید. بررسی‌ها حکایت از آن دارد که با وجود نزدیک شدن نماگر اصلی بورس به سقف ۲/۵ میلیونی، فشار عرضه‌ها نیز افزایش می‌یابد. بازار بر سر عبور از سقف ۲ میلیون و ۵۳۵ هزار واحدی مردد است. جدال میان عرضه و تقاضا در این کانال، احتمالاً وضعیت بورس را طی روزهای آینده معین خواهد کرد. در صورت پیروزی خریداران، شاخص کل بورس یا قدرت از قله اردیبهشت سال قبل عبور خواهد کرد. اما غلبه فروشندگان، احتمالاً یک اصلاح قیمتی را در پی خواهد داشت. در هردو سناریو با شانس بسیار بالایی، سقف‌شکنی محتمل خواهد بود. اما در صورت اصلاح قیمتی دورخیز شاخص کل برای حمله مجدد به سقف، می‌تواند به شکست قوی‌تر و روندی تندتیزتر منجر شود. با تشدید حمایت‌های سیاست‌گذار بورس، رشد نرخ ارز و زمزمه‌های کاهش نرخ بهره، p/e بازار حداقل تا ۱۰ واحد می‌تواند تعدیل شود. این درحالی است که این نسبت هم‌اکنون در کانال ۷ واحد قرار دارد. ضمن آنکه ارزش معاملات نیز نشانه‌هایی را از رونق دادوستدهای بورس نشان می‌دهد. شاخص کل بورس در مرز حساس خود، دوباره با ریسک‌های سیاسی درگیر خواهد بود. پرننگ شدن این ریسک‌ها، درحالی است که عوامل اقتصادی به کمک بازار آمده‌اند. جدی شدن تبعات درگیری‌ها در منطقه و به‌خصوص برای ایران ممکن است نماگر اصلی را وادار به عقب‌نشینی اجباری کند. روز سه‌شنبه از گواهی صرفه‌جویی برق با حضور علی تقوی، مدیرعامل بورس انرژی به همراه حجت‌الله صیدی، رئیس سازمان بورس و اوراق بهادار رونمایی شد. به گفته تقوی، «مصرف انرژی در ایران بیش از میانگین جهانی است و باید اهتمام جدی در راستای تولید برق، انتقال و کاهش مصرف انجام داد». در همین راستا، این رویداد جهت توسعه ابزارهای مالی سرمایه‌گذاری نوین در راستای مسئولیت اجتماعی، بهینه‌سازی انرژی و اوراق گواهی صرفه‌جویی، طراحی و راه‌اندازی شده است. در گذشته نیز تلاش‌های زیادی جهت کاهش انرژی صورت گرفته، این تلاش‌ها از تبلیغات تلویزیونی گرفته تا سیاست‌گذاری‌های متفاوت ادامه پیدا کرده است. در بازار سرمایه نیز به صرفه‌جویی در انرژی و برق هم کمک و اهتمام ویژه‌ای شده، به گفته تقوی، مدیرعامل بورس انرژی، «در سال‌های گذشته، تلاش‌های بسیاری برای معامله‌پذیر شدن این گواهی‌ها انجام شده است. اولین پروژه مرتبط با تعویض لامپ‌های شهری بود که با تصویب کمیته صرفه‌جویی سازمان برنامه و دریافت گواهی‌ها از توانیر، عملیاتی شد و دستورالعمل گواهی صرفه‌جویی به قیوض مشتریان مرتبط شد و مقررات بالادستی قانون‌گذار برنامه‌های خوبی در این حوزه ارائه کرده است. همچنین، در بازار سرمایه نیز به این ابزار توجه شده و اطمینان خاطر لازم برای خریداران در نظر گرفته شده است». رئیس سازمان بورس و اوراق بهادار نیز به سه عامل ناترازکننده انرژی اشاره کرد که این سه عامل شامل تحریم، مدیریت و احترام نگذاشتن به طبیعت و محیط زیست است، به گفته حجت‌الله صیدی، احترام نگذاشتن به محیط زیست از ۲ عامل دیگر در تخریب محیط زیست موثرتر و مهم‌تر است.

دستکاری بازار عامل ناترازی برق

به نظر می‌رسد که دستکاری بازار اثر مهمی بر ناترازی انرژی داشته است و رئیس سازمان بورس و اوراق بهادار نیز به این موضوع اشاره داشته که مداخلات باعث ناترازی برق شده است. رئیس سازمان بورس و اوراق بهادار یکی از راه‌های برطرف شدن ناترازی برق را تبدیل شدن برق به کالای اقتصادی دانسته است. به گفته حجت‌الله صیدی، در تابستان، کارخانه‌های تولیدی توان پوشش هزینه‌های بالا را ندارند و کاهش تولید برق به تمام این هزینه‌ها اضافه شده است و این یک ظلم بزرگ به تولید محسوب می‌شود. در ادامه جهت ارزیابی این بازار سرمایه‌گذاری نوین باید دانست که گواهی صرفه‌جویی برق، به عنوان مکانیسمی نوین می‌تواند نقشی کلیدی در مدیریت ناترازی برق ایفا کند. گواهی صرفه‌جویی برق، علاوه بر آنکه بهینه‌سازی مصرف انرژی را به یک دارایی اقتصادی تبدیل می‌کند، بستری برای شویق صنایع و بنگاه‌های اقتصادی فراهم می‌آورد تا با سرمایه‌گذاری در تکنولوژی‌های نوین و اقدامات بهره‌ورانه، مصرف خود را مدیریت کرده و از منافع اقتصادی این صرفه‌جویی بهره‌مند شوند.

توسعه

۳۰۰

هزار تومان

کاهش قیمت سکه

روز گذشته هر قطعه سکه طلا طرح جدید با رشد ۳۰۰ هزار تومانی نسبت به نرخ روز پیشین در رقم ۵۲ میلیون و ۵۰۰ هزار تومان معامله شد. فشار افزایشی عامل‌های تشکیل‌دهنده نرخ سکه در کنار انتظارات تورمی عرضه جدید بانک مرکزی را کم‌اثر کرد. بانک مرکزی در هفته‌های اخیر اقدام به ضرب و عرضه سکه طلا با تاریخ جدید کرد که پیش‌بینی می‌شد این اقدام روند کاهشی چشمگیری را در بازار ایجاد کند.

تحلیل تحولات اقتصادی

۲۵۷

تومان

افزایش قیمت دلار

روز گذشته هر برگ از این اسکناس آمریکایی با رشد ۲۵۷ تومانی نسبت به نرخ روز پیشین در رقم ۵۵ هزار و ۶۹۲ تومان به فروش رسید. دلار آزاد نیز روز گذشته با رشد ۵۰۰ تومانی نسبت به آخرین نرخ نقدی روز دوشنبه در رقم ۷۲ هزار و ۶۰۰ تومان به فروش رسید تا شکاف میان بازارهای کشور حوالی ۳۰ درصد محاسبه شود. احتمالاً قیمت دلار در مرکز مبادله به‌زودی از کانال ۵۵ هزار تومانی خارج شده و در کانال قیمتی بالاتر معامله شود.

استمرار آلودگی

چرا هیچ کس هوای مردم را ندارد؟

سعید خوشبین

گروه اقتصاد

دولت‌ها می‌روند و می‌آیند اما آلودگی‌ها از بیسن نمی‌روند و بحران‌ها باقی می‌مانند. فرقی نمی‌کند چه کسی وزیر و چه کسی وکیل باشد، در هر صورت تصور عمومی این است که مشکلات بدون اینکه حل شوند، از دولتی به دولت بعد منتقل می‌شوند و قرار نیست هوای پاک داشته باشیم و همواره باید نگران ابربحران‌های زیست‌محیطی و خشکسالی و تخریب منابع طبیعی باشیم، چراکه هیچ مقام و هیچ دولتی به فکر حل بحران‌های موجود نیست. در میان بحران‌های زیست‌محیطی، بحران آلودگی هوا از همه بدتر است، چراکه نفس انسان را بند می‌آورد و زندگی را به خطر می‌اندازد. ما زیر بار هزاران و شاید میلیون‌ها تن مواد آلاینده مدفون هستیم و مثل مردهای متحرک در شهر راه می‌رویم. رئیس‌جمهور در سخنرانی‌های اخیر خود درباره وضعیت نگران‌کننده ناترازی‌ها زیاد سخن گفته است. از نظر آقای پزشکیان، ادامه مسیر فعلی ممکن نیست و کشور شرایط نگران‌کننده‌ای دارد اما وقتی از ایشان سوال می‌کنند چه راه‌حلی دارید؟ در پاسخ می‌گوید، کارشناسان مشغول کارند و به زودی اعلام می‌کنیم. اما نگرانی همین‌جا ختم نمی‌شود، هر راه‌حلی که از سوی متخصصان مطرح شود، تایید دولت و همراهی مردم را نیاز دارد اما موضوع این است که نه دولت‌ها جسارت اصلاحات را دارند و نه مردم به دولت اعتماد می‌کنند. بحران منابع آب، فرسایش خاک و آلودگی هوا زیست‌بوم کشور را دچار تهدید و تخریب کرده اما قانون‌گذار به فکر نوع پوشش خانم‌هاست و مدیران دولتی هم جرأت ندارند راه‌حلی برای عبور از مشکلات ارائه کنند. کشور به جایی رسیده که بحران از ما دور نمی‌شود؛ در تابستان‌ها برق نداریم و زمستان‌ها با تهدید قطعی گاز مواجهیم. هم اینکه در ۶ ماه اول سال درگیر مساله گردوغبار هستیم و ذرات معلق کوچک‌تر از ۱۰ میکرون علت اصلی آلودگی هستند و در ۶ ماه دوم نیز وارونگی دما باعث می‌شود تا با انباشت آلاینده‌ها مواجه شویم به‌گونه‌ای که حتی آدم‌های سالم هم نمی‌توانند به درستی نفس بکشند. به عبارتی، نه بهار و تابستان عادی داریم و نه پاییز و زمستان بی‌دغدغه. جامعه ایران در چند دهه گذشته با چالش‌های متعددی مواجه بوده که به مرور زمان به ابرچالش و بحران‌های بزرگ تبدیل شده‌اند. ابرچالش‌هایی مثل آب و محیط زیست رشد ناپایدار، تورم مزمن و بیکاری در طول چند دهه گذشته هرگز حل‌وفصل نشده‌اند و در نتیجه امروز به بحران‌هایی تبدیل شده‌اند که برای حل‌وفصل آنها باید هزینه زیادی پرداخت. چالش‌های سیاسی و سیاستی، کسری بودجه و بحران‌های مالی و پولی مسائلی است که دولت‌های تمام ادوار گذشته با آن درگیر بوده‌اند اما برای آن چاره‌ای نیافته‌اند. پاسخ سیاست‌گذاران به رفع همه چالش‌ها، ایجاد ابرچالش‌های جدید بوده است؛ ابرچالش‌هایی که ذات آنها با بحران‌های یادشده متفاوت بوده و اثرات آنها در بلندمدت ماندگار خواهد بود و چندین نسل را گرفتار خواهد کرد. به طور مثال ایران همانند سایر کشورها با استفاده از ظرفیت‌های محیط زیست و انرژی خود می‌توانست مسیر توسعه را ببیماید، درحالی که این ظرفیت‌ها در قالب بحران‌های زیست‌محیطی، آلودگی هوا و بحران آب و انرژی، اقتصاد امروز و فردای ایران را تهدید می‌کند. تحولات بخش انرژی در اقتصاد ایران توانایی اثرگذاری بر بسیاری از تعادل‌های اقتصادی در صنایع مختلف را داشته و به همین دلیل بر تصمیمات سرمایه‌گذاری در بخش‌های اقتصادی اثرات قابل توجهی دارد. همچنین، تحولات بخش انرژی از منظر مناسبات اجتماعی نیز جایگاه و ویژه‌ای دارد که تصمیم‌گیری سیاست‌گذاران درباره آن را دشوار می‌کند.

انتقاد به خود

بحران آلودگی هوا سال‌های طولانی است که خودش را به سلامت ما تحمیل کرده است و انتظار این نیست که دولت چهاردهم به صورت فوری آن را حل کند اما برنامه‌ریزی برای تعطیل شدن یا تعطیل نشدن مدارس و ادارات دولتی عیار مدیریت این دولت را نشان می‌دهد. تجربه سال‌های گذشته نشان می‌دهد که با سرد شدن هوا، آلودگی تشدید می‌شود و پدیده وارونگی اتفاق می‌افتد پس لازم است که دولت پیش‌بینی‌های لازم را داشته باشد و به طور مثال، ساعت ۱۱ شب خبر تعطیلی مدارس را اعلام نکند. یا اینکه با وجود آلودگی هوا، لازم نبیند که مدارس را تعطیل کند. چنان که همین وضعیت هم باعث شد که سخنگوی دولت لب به انتقاد از همکارانش بگشاید. خانم مهاجرانی در واکنش به شدت آلودگی هوا در تهران گفت: «متعجبم که چرا مدارس را تعطیل نکردند. حاضر نیستم فرزندم را در این هوا به مدرسه بفرستم». مقامات دولت فعلی منتقد برنامه‌ریزی‌های دولت قبل بودند و سال گذشته همین موقع نسبت به سردرگمی مردم در این که تعطیل کنیم، یا تعطیل نکنیم اعتراض کردند اما وقتی سسکان دولت را در دست گرفتند، دقیقاً همان رفتار را تکرار کردند و این اصلاً خوشایند نیست.

ناترازی محیط زیست

اقتصاددانان سال‌های طولانی است درباره ناترازی در مصرف انرژی هشدار می‌دهند، اما سیاستمداران اصرار دارند که ناترازی در کار نیست و این درحالی است که دولت در زمستان به خاطر کمبود گاز و در تابستان به خاطر کمبود برق و آب، کشور را تعطیل می‌کند. نکته عجیب این است که دولت کمبود انرژی را نقطه ضعف می‌داند و از اعلام صریح دلایل تعطیلی کشور طفره می‌رود و در زمستان‌ها، آلودگی هوا را بهانه تعطیلی قرار می‌دهد و در تابستان‌ها، سلامت مردم را. در ۱۰ سال گذشته سرمایه‌گذاری ایران برای تامین و تولید انرژی ناکافی بوده است. کشور در دهه گذشته تقریباً درگیر تحریم‌های بین‌المللی بود و سرمایه‌گذاری داخلی هم چندان مورد توجه قرار نگرفت. اما مساله فقط کمبود سرمایه‌گذاری نیست. ما با دولتی مواجهیم که مانع شکل‌گیری بازار است. بازار با واقعی کردن قیمت‌ها به رفتار مصرفی شکل می‌دهد.

ناترازی محیط زیست وقتی حاصل می‌شود که فعالیت‌های ما آثاری داشته باشند که فراتر از توان محیط زیست برای هضم و پردازش آن آثار باشد. چرخه طبیعی هوا نمی‌تواند حجم آلودگی تولید شده را پردازش کند. در این شرایط می‌گوییم ناترازی اتفاق افتاده است. در واقع به این ترتیب است که مصرف ما از آن منبع طبیعی یا آثاری که فعالیت‌های ما روی منبع طبیعی دارد، از یک حدی گذشته و در نتیجه آثار آن ماندگار شده و چهره طبیعت به مرور عوض می‌شود.

ناترازی در نهایت سبب می‌شود که ساختار سیاست‌گذاری ایران به سمتی حرکت کند که تنش‌هایی در جامعه اتفاق بیفتد. این تنش‌ها ممکن است، سیاست‌گذاری را به سمت یکسری راه‌حل‌های طبیعی ببرد که در ابتدا نتیجه بدهد اما هزینه آن در نهایت بسیار زیاد است. آمارها نشان می‌دهد که میزان مرگ‌ومیر ناشی از آلودگی هوا در تهران بین ۷ در ۱۰ هزار نفر در سال است. در سراسر ایران چیزی حدود ۳۰ هزار ایرانی در طول سال بر اثر آلودگی هوا ناشی از مصرف بی‌رویه سوخت و البته آلودگی گردوغبار ناشی از توسعه کانون‌های ریزگرد در نتیجه مصرف آب و خشکی دشت‌ها، می‌میرند.

اما سوال این است که آیا راه‌حلی وجود دارد؟

اقتصاددانان می‌گویند، اگر سیاست‌یابین نگه داشتن قیمت بنزین وجود نداشت و ما در این چند دهه قیمت را به شکل متناسبی

۱

درصد

افزایش قیمت طلا

طلای جهانی طی دو روز گذشته با رشدی بیش از ۱/۱ درصد به کانال ۲ هزار ۶۷۰ دلار رسید. تحلیلگران می‌گویند که قیمت فلز گرانبها از طریق عوامل مختلفی همچون محرک‌های مالی و تقاضای طلای بانک مرکزی چین و تنش‌های ژئوپولیتیک در خاورمیانه شارژ شده است. در این میان دونالد ترامپ اعلام کرد که تا پایان دوره ریاست فدرال‌رزرو، برای برکناری جروم پاول تلاشی نمی‌کند. این خبر برای بازار طلا خبر خوبی است.

زیاد کرده بودیم، اینقدر بخش حمل‌ونقل بزرگ نمی‌شد. اکنون اصلاح ناترازی هزینه زیادی دارد. هزینه‌های مختلف از جنس جابه‌جایی‌های اجتماعی و اینکه افراد بخواهند از یک شغل به شغل دیگری بروند. تداوم این وضعیت نیز امکان‌پذیر نیست. چرا که وضعیت بد به حدی می‌رسد که دولت مجبور می‌شود اقدامی انجام دهد. آن زمان نیز هزینه‌های اجتماعی بیشتر و بیشتر می‌شود و گریزی از این اتفاق نیست. بنابراین ناترازی و بی‌توجهی به آن شکاف‌هایی را در جامعه و اقتصاد ایجاد می‌کند که عملاً ممکن است زمانی سر باز کند و به یک راه‌حل نهایی برسد. راه‌حل نه به معنای سیاست‌گذاری، بلکه به این معنا که طبیعت خود این مساله را برای ما حل کند و به‌نوعی اجبار اقتصاد ایجاد شود و سیاست‌گذاران را وادار به گرفتن تصمیماتی کند که در نهایت آخرین راه‌حل هستند و اساساً اینها تصمیمات مطلوبی نیستند و هزینه بسیار زیادی برای جامعه دارند. اما اگر دولت و نهادهای تصمیم‌گیر از قبل برنامه‌ریزی برای اصلاح ناترازی‌ها صورت داده باشند، نتیجه آن کم‌هزینه‌تر و مطلوب‌تر است و مجبور نیستیم تن به رخدادهایی اجباری دهیم. محمد وصال معتقد است: «برای اینکه بتوانیم ناترازی در ایران در ابعاد مختلف محیط زیست را مدیریت کنیم، نیازمند نوعی از سیاست‌گذاری هستیم که در وهله اول هزینه-فرصت را برای اقتصاد ایران به رسمیت بشناسند. در مرحله دیگر، ساختار سیاست‌های حمایتی و تصوری که از مداخله دولت در بخش‌های دیگر داریم باید اصلاح شود. دولت در همه چیز دخالت می‌کند، از ورود خوراک دام تا تولید کنسرو ماهی و توزیع کود بین کشاورزان تا خرید تضمینی چغندر قند! باید سیاست‌های غلط با توجه به اهمیت امنیت غذایی اصلاح شوند. محدودیت‌های سرزمین در تصمیمات سیاست‌گذاران باید لحاظ شود و دولت باید در خیلی از سیاست‌های قیمتی و دخالت‌های بالادستی بازنگری کند. این سیاست‌ها باید تغییر کند تا ناترازی محیط زیست در ایران بهبود یابد و به خسارت‌های بزرگ‌تر منتهی نشود».

به عقیده این اقتصاددان «بحث مهم دیگر این است که جوامع محلی باید بتوانند در سیاست‌گذاری مشارکت داشته باشند. منابع طبیعی به این دلیل که در سطح سرزمین پخش هستند، باید به شکل کلان به آن نگاه شود. مثلاً رودخانه مسافت طولانی را طی می‌کند تا به مقصد برسد. یک سفره آب زیرزمینی حجم وسیعی از درون زمین را اشغال می‌کند. جنگل یک اکوسیستم است و ممکن است در چند استان کشور واقع شده باشد. خیلی از مناطق حفاظت‌شده بین دو استان یا چند استان پراکنده هستند. بنابراین باید با دخالت دادن مردم در مشارکت و حفاظت به سمت بهبود ناترازی در محیط زیست رفت و مردم را از سود و زیان دخالت در طبیعت آگاه کرد. باید ابتدا درک مساله به وجود بیاید، سپس قواعد و قوانینی که ذیل آن مساله ایجاد شده اجرایی شود و طرفین باید این قواعد و قوانین را رعایت کنند تا بتوان به حل بحران ناترازی در ابعاد مختلف محیط زیست امیدوار بود».

نقش تحریم‌ها

یکی از بدترین آثار تحریم‌ها، ممنوعیت واردات تکنولوژی است که باعث شده صحنه تولید ایران به گورستان تکنولوژی‌های فرسوده و قدیمی و غیربهره‌ور تبدیل شود. صنایعی که به این شکل فعالیت می‌کنند عمدتاً انرژی‌بر و آب‌بر هستند و ادامه فعالیت‌ها آنها از این منظر در معرض خطر است. با این حال به خاطر تحریم‌ها، سیاست‌های صنعتی کشور به سمت توسعه این رشته فعالیت‌ها پیش رفته است. همچنین تحریم‌ها باعث شده که صنعت خودرو در ایران پیشرفت نکند و محصولاتی تولید کند که همگی پرمصرف و آلاینده هستند. از سوی دیگر، اقتصاددانان ریشه ناترازی‌ها را در کسری بودجه می‌بینند که عامل کسری بودجه هم تحریم‌های اقتصادی است. تحریم‌ها باعث می‌شوند که مس‌تا توانیم نفت بفرشویم و این باعث می‌شود که درآمد دولت کاهش پیدا کند. وقتی درآمد‌ها کاهش پیدا کند، دولت باید هزینه‌هایش را کاهش دهد که این کار را به دلایل سیاسی نمی‌کند. در نتیجه برای جبران کسری‌ها، به منابع بانک‌ها یورش می‌برد که این کار بانک‌ها را ناتراز و تورم را تشدید می‌کند. وقتی تورم بالا می‌رود، اقتصاد بی‌ثبات می‌شود و تعادل بازارها به هم می‌ریزد.

واریز سود سهام عدالت

عبدالناصر همتی، وزیر اقتصاد گفت: سود سهام عدالت در شب پلدا آخر آذر واریز می‌شود. بخشی از سود سهام عدالت سال ۱۴۰۱ مانده و بخشی از سود سال ۱۴۰۲ جمع شده و واریز می‌شود. دیروز خبری منتشر شد که با گذشت ۸ ماه و ۱۹ روز هنوز باقیمانده سود سال ۱۴۰۱ سهام عدالت واریز نشده است. طبق قانون سود مصوب حداکثر ۸ ماه بعد از تصویب به حساب ذی‌نفعان واریز می‌شود.

زیر دود

تعطیلی‌های گسترده و کمبود اقدامات کارآمد برای مقابله با آلودگی

گروه اجتماعی: تهران در روزهای اخیر با موجی از آلودگی شدید هوا روبه‌رو شده است که سلامت عمومی را تهدید می‌کند. شاخص کیفیت هوا در برخی مناطق به مرز هشدار رسیده و دولت تصمیم به تعطیلی مدارس، دانشگاه‌ها و ادارات در روزهای چهارشنبه و پنجشنبه گرفته است. با این حال خدمات درمانی و بانک‌ها به فعالیت خود ادامه می‌دهند. این وضعیت بار دیگر ناکارآمدی در اجرای قوانین مرتبط و خلأ هماهنگی بین دستگاه‌های اجرایی را برجسته می‌کند.

بر اساس گزارش شرکت کنترل کیفیت هوای تهران، شاخص آلودگی در برخی مناطق پایتخت به بیش از ۱۵۰ رسیده است، وضعیتی که «ناسالم برای همه گروه‌ها» توصیف می‌شود. تصاویر ماهواره‌ای نیز نشان می‌دهند که یک لایه غلیظ از آلاینده‌ها بر فراز شهر شکل گرفته است. علی محمدی، متخصص بیماری‌های ریوی درباره تاثیر این وضعیت می‌گوید: «ما شاهد افزایش موارد بستری بیماران تنفسی هستیم. هوای آلوده تاثیر فوری بر سلامت کودکان، سالمندان و بیماران قلبی دارد. این وضعیت نگران‌کننده است و نیازمند اقدام فوری است».

محمدرضا ظفرقندی، وزیر بهداشت چند روز پیش گفته بود که «شاید قابل تصور نباشد، کل بودجه‌ای که اکنون برای تولید و درآمد نفت در سال ۱۴۰۴ بودجه قرار دادند ۱۱ میلیارد دلار است. هزینه مالی آلودگی هوا حداقل ۱۲ میلیارد دلار است، برخی محاسبات تا ۲۰ میلیارد دلار هم نوشته‌اند». او گفته که «من راجع به آلودگی هوا بررسی کردم و دیدم که نیروی انسانی معمولی که از دست می‌دهیم برای ما چقدر هزینه مالی دارد. گزارش آن را هم به دولت دادم».

احمد وظیفه، رئیس مرکز ملی اقلیم و مدیریت بحران خشکسالی، تاکید کرده که «پایداری هوا و کاهش جریان باد در کنار استفاده از سوخت‌های غیراستاندارد، دلایل اصلی بحران فعلی هستند. بدون یک برنامه‌ریزی جامع برای مقابله با این شرایط، آلودگی هوا به یک تهدید دائمی تبدیل خواهد شد».

مازوت‌سوزی: عامل جنجالی بحران آلودگی

با وجود ممنوعیت استفاده از مازوت در صنایع، شواهد نشان می‌دهد که همچنان این سوخت آلاینده در برخی نیروگاه‌ها استفاده می‌شود. مهدی پیرهادی، رئیس کمیسیون محیط زیست شورای شهر تهران گفته که «متأسفانه مازوت‌سوزی در استان‌های همجوار تهران همچنان ادامه دارد و این آلاینده‌ها به سمت پایتخت حرکت می‌کنند. این وضعیت در تضاد مستقیم با تعهدات زیست‌محیطی کشور است».

با آنکه ماه گذشته برای کاهش آلودگی هوا و در راستای حفظ سلامت شهروندان، دولت اقدام به حذف سوخت مازوت ۳ نیروگاه کرج، اراک و اصفهان کرد اما سرپرست معاونت محیط زیست انسانی سازمان حفاظت محیط زیست، مازوت‌سوزی در نیروگاه‌هایی که مازوت‌سوزی در آنها ممنوع شده بود را تایید کرد و گفت، محیط زیست از دستگاه‌های متخلف در این زمینه شکایت می‌کند.

۱۶ آبان امسال محمدجعفر قانپناه در حاشیه جلسه کارگروه ملی کاهش آلودگی هوا با حضور در جمع خبرنگاران گفت: با سرد شدن هوا، وارونگی دما اتفاق می‌افتد که یکی از علت‌های اصلی آن کمبود انرژی و ناترازی انرژی در تولید برق و تامین گاز نیروگاه‌هاست. بعضی نیروگاه‌ها ناگزیر برای تامین برق و

ذخیره ۶ ماهه دارو

با تصویب مجلس، سازمان غذا و دارو مکلف به ایجاد ذخیره ۶ ماهه دارو و ملزومات پزشکی ضروری براساس فهرست مورد تایید وزارت بهداشت شد. اضافه‌بها و سود اقلام مذکور را در سقف اعتبارات دستگاه‌های مربوط به نحوی اصلاح نماید که زیان ناشی از عدم گردش منابع مالی در دوره‌های زمانی تعیین شده را جبران نماید. در صورت وقوع کمبود شرکت طرف قرارداد مطابق با سهم خود ضامن جبران خواهد بود.

تاثیر قطعی معدل

عبدالحسین خسروپناه، دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی گفت: خانواده‌ها بدانند سال آینده و حتی سال بعد همین مصوبه فعلی اجرا خواهد شد چون قابل تغییر نیست تا دو سال آینده بلکه سه سال آینده این مصوبه را داریم. این مصوبه مثل هر مصوبه‌ای دیگری تغییر پیدا نکرده، سر جای خود است. در حال حاضر کار کارشناسی دقیقی روی آن انجام می‌شود سپس در صحن شورا مجدداً بازنگری خواهد شد.

رویکرد دولت‌ها در چند دهه گذشته، تامین تقاضاهای موجود در زمینه مصرف سوخت بوده و کمترین تلاش برای سیاست‌گذاری به منظور مصرف بهینه انرژی انجام شده است. بنابراین بی‌برنامگی در مدیریت مصرف سوخت و انرژی در دهه‌های گذشته به تشدید آلودگی هوای کلانشهرهای کشور دامن زده است».

او همچنین تاکید کرده بود که توسعه حمل‌ونقل عمومی در شهرهای مختلف ایران طی ۱۰ سال گذشته «تقریباً متوقف شده» و این عامل مهمی در افزایش آلودگی هوای شهرهاست. به گفته داریوش گل‌علیزاده «در دهه‌های اخیر قانون توسعه حمل‌ونقل عمومی و مدیریت مصرف سوخت مصوب سال ۸۶، قانون اصلاح الگوی مصرف انرژی مصوب سال ۸۹، قانون هوای پاک مصوب سال ۹۶ و بسیاری از قوانین دیگر در زمینه کاهش آلودگی هوا به تصویب مجلس رسیده است یا آیین‌نامه‌ها و بخشنامه‌های مشابهی توسط هیات دولت ابلاغ شده اما بخش زیادی از تکالیف تعیین شده در این قوانین و مقررات اجرایی نشده است».

نگاهی به تجربه‌های موفق جهانی

شهرهای بزرگ جهان نیز با مشکلات مشابه دست‌وپنجه نرم کرده‌اند اما برخی از آنها توانسته‌اند به راه‌حل‌های موثری دست یابند، در لندن؛ با اجرای طرح «منطقه فوق‌العاده کم آلودگی» (ULEZ) خودروهای آلاینده مشمول هزینه‌های سنگین می‌شوند. این سیاست موفق به کاهش ۳۵ درصدی ذرات معلق شده است. در شهر یکن مقامات این شهر با محدودیت تردد خودروها و افزایش سرمایه‌گذاری در انرژی‌های تجدیدپذیر توانسته‌اند آلودگی هوا را طی دهه گذشته به نصف کاهش دهند. ایالت کالیفرنیا با سخت‌گیری در استانداردهای سوخت و تشویق به استفاده از خودروهای برقی، میزان آلاینده‌های هوا را به طرز چشمگیری کاهش داده است.

اقدامات ضروری برای تهران

کارشناسان بر این باورند که راهکارهای کوتاه‌مدت نظیر تعطیلی مدارس نمی‌تواند به تهای راه‌حلی پایدار برای بحران آلودگی هوا باشد. برنامه‌ریزی بلندمدت برای بهبود کیفیت سوخت، نوسازی ناوگان حمل‌ونقل عمومی و توقف کامل مازوت‌سوزی از جمله پیشنهاداتی است که می‌تواند در بهبود وضعیت موثر باشد. محمد صادقی، استاد محیط زیست دانشگاه تهران در این باره می‌گوید: «ما باید به سمت استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر و افزایش آگاهی عمومی حرکت کنیم. همچنین دولت باید به اجرای جدی قانون هوای پاک متعهد باشد».

بحران آلودگی هوا در تهران نشان‌دهنده نیاز فوری به تغییرات ساختاری و سیاست‌گذاری جامع است. الگوبرداری از تجربه‌های موفق جهانی همراه با اجرای کامل قوانین زیست‌محیطی می‌تواند هوایی پاک‌تر برای پایتخت به ارمغان آورد. اما این مهم تنها با اراده‌ای جدی و اقداماتی همگرا میان دولت، مجلس و شهروندان ممکن خواهد بود.

حمل‌ونقل عمومی فرسوده و سهم بالای خودروهای شخصی در آلودگی هوای تهران از دیگر موضوعات مهم این بحران هستند. کارشناسان معتقدند که باید سیاست‌هایی مانند توسعه حمل‌ونقل عمومی پاک، افزایش محدودیت‌های ترافیکی و تشویق استفاده از خودروهای الکتریکی در اولویت قرار گیرد.

گزارش: گزارش اجتماعی

شهرداری شهر فروش

ناصر امانی؛ شهرداری تهران هنوز برای درآمدزایی سرمایه شهر و شهرداری را می‌فروشد

ناصر امانی، عضو شورای شهر تهران دیروز در واکنش به گزارش حساب‌های درآمد و هزینه شهرداری تهران در مهرماه سال جاری گفت: به اعتقاد من اینکه قانون گفته، شهرداری موظف است هر ماه گزارش درآمد و هزینه‌اش را هم منتشر کند که مردم ببینند و هم در صحن شورا توسط خزانه‌دار ارائه شود سه فلسفه دارد: اول، کمیت و میزان وصول درآمد است. به هر حال ما از پول مردم تهران بودجه‌ای مصوب کردیم و می‌خواهیم ببینیم این بودجه محقق شده یا نه و دقیقاً در گزارشی که آقای دکتر کاشانی ارائه کردند کد به کد براساس بودجه ما، کدهایی که شهرداری اضافه درآمد کسب کرده بود، کدهایی که کمتر کسب کرده و کدهایی که اصلاً عملکرد نداشته، دقیق گزارش کردند. دوم، کیفیت و چگونگی درآمد است که به نظر فلسفه این موضوع از کمیت درآمد بالاتر است که سه بخش دارد: اول درآمدهای پایدار، دوم تاثیر مثبت درآمد بر افزایش کیفیت زندگی شهروندان و سوم کاهش فاصله طبقاتی و ایجاد عدالت یا پیوست عدالت درآمدی است.

او ادامه داد: قانون‌گذاری که حکیم است به درستی این بند را جزو وظایف شورا آورده است. ما به‌عنوان نمایندگان مردم اینها را می‌بینیم و می‌شنویم. این گزارش با این سه فلسفه منتشر می‌شود. در طول ۴۵ سال گذشته هر کس که به ما ایراد می‌گرفت در زمانی که قانون گفت، شهرداری‌ها خودگردان شوند و دیگر قرار نیست از بودجه عمومی استفاده کنند و باید خودشان عوارض محلی وضع کنند به ما وعده داده بودند که زمانی قانون درآمدهای پایدار را دولت و مجلس تصویب و به ما ابلاغ می‌کند و دو سال است که رویا و آرزوی ما محقق شده است؛ یعنی قانون درآمدهای پایدار شهرداری ابلاغ شده است. گزارش درآمد هزینه‌ای که شهرداری هر ماه می‌دهد، متوجه همه شهرداری‌هاست؛ یعنی هم تهران و هم کلانشهرها که درآمدهای زیاد دارند و معمولاً بالای هزار میلیارد بودجه‌شان را می‌بندند. سوالم این است که بعد از ابلاغ قانون درآمد پایدار آیا همچنان قرار است همان جواب کلیشه‌ای گذشته را بدهیم؟ یعنی قرار است، بگوییم درآمدهای مان یا از منابع شهری یا از منابع شهرداری تهیه می‌شود؟ یعنی با سرمایه شهر یا سرمایه شهرداری را می‌فروشیم. قبلاً وقتی می‌گفتند چرا این کار را می‌کنید، می‌گفتیم قرار بوده در دهه ۶۰ قانون درآمدهای پایدار تنظیم و ابلاغ شود که ابلاغ نشده و ناچاریم همان روش گذشته را ادامه بدهیم. الان که دو سال است قانون درآمد پایدار شهرداری ابلاغ شده، تاثیرش در این گزارش کجا دیده می‌شود؟ این گزارش حکایت می‌کند که متأسفانه روند چند دهه گذشته در شهرداری‌های کشور از جمله در شهرداری تهران ادامه پیدا کرده است و درآمدهای ما همچنان از محل منابع شهر تامین می‌شود و در هیچ جای این گزارش تاثیر تعیین‌کننده‌ای در قانون درآمد پایدار شهرداری مشاهده نمی‌کنیم.

امانی اضافه کرد: مهم‌ترین چالش کنونی شهر تهران آلودگی هوا و ترافیک است. آیا این گزارش و گزارش‌های ماه‌های گذشته کیفیت و چگونگی تاثیر آن در چالش آلودگی هوا و ترافیک تهران را روشن کرده و آیا این چالش‌ها را کاهش می‌دهد؟ قطعاً جواب منفی است؛ چون با این درآمد و کیفیت درآمد هم افزایش جذابتی در تهران، افزایش جمعیت و افزایش خودرو عملیاتی می‌شود. یعنی با این نوع کسب درآمد خودمان داریم به آلودگی هوا و ترافیک تهران کمک می‌کنیم. مهم‌تر از کمیت، کیفیت درآمد است. ۲۱ هزار و ۲۷۷ میلیارد تومان یعنی ۲۸ درصد از درآمد ۷ ماهه شهرداری تهران از محل مالیات بر ارزش‌افزوده است. شهرداری بابت گرفتن این درآمد چه زحمتی کشیده است؟

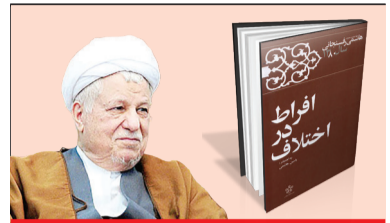
۲۵ هزار و ۶۱۷ میلیارد تومان در این ۷ ماهه از محل فروش سرمایه شهر درآمد کسب کردیم، از حوزه شهرسازی که ۷۰ درصدش در مناطق بالای شهر اتفاق افتاده است؛ یعنی از منطقه یک تا منطقه ۸ و منطقه ۲۲ شهرداری تهران؛ در آنجا به سازمان‌های دولتی، نهادهای عمومی غیردولتی، بانک‌ها و سرمایه‌گذاران عمده مجوز ساخت‌وساز دادیم تا برج بسازند و در کمیسیون ماده ۵ از آنان پول گرفتیم و از این محل ۲۵ هزار و ۷۱۷ میلیارد تومان پول به دست آوردیم؛ یعنی ۳۳ درصد درآمد شهرداری تهران. ۱۰ هزار و ۵۷۰ میلیارد تومان سرمایه غیرمنقول شهرداری را فروختیم و پول به دست آوردیم؛ یعنی زمین و ملک فروختیم. ۱۰ هزار و ۹۵۹ میلیارد تومان هم اوراق مشارکت و وام گرفتیم؛ یعنی شهرداری را بدهکار کردیم. چالش اصلی شهر آلودگی هوا و ترافیک است که با این نوع کسب درآمد عملاً داریم به آلودگی هوا و ترافیک در شهر تهران اضافه می‌کنیم و چیزی از آن کم نمی‌کنیم. قانون درآمدهای پایدار شهری هیچ تاثیری در تغییر روند چهار دهه گذشته در شهرداری‌های کلانشهرها از جمله شهرداری تهران نداشته است.

سازندگی: روزنامه سیاسی و اجتماعی • صاحب امتیاز: حزب کارگزاران سازندگی ایران • مدیرمسئول: سیدفاضل موسوی • سردبیر: اکبر منتجبی
زیر نظر شورای سیاستگذاری: سیدحسین مرعشی (رئیس)، محمد عطر یازفر، محمد قوجانی، علی هاشمی، سیدعلیرضا سیاسی، امیر اقلتانی

مدیر هنری: رضا دولت‌زاده • عکس: رضا معطریان • ویراستار: سعیده آریین‌فر • حروف‌چین: مجتبی دیدگر • نشانی: تهران، پاسداران، نگارستان پنجم، پلاک ۸، تلفن: ۲۲۸۴۱۲۶۲ • چاپ: امید نشر ایرانیان: ۹-۸۸۵۳۷۱۶۸ • توزیع: نشر گستر امروز: ۶۱۹۳۳۰۰۰

کارنامه: خاطرات هاشمی ۱۳۸۰

افراط در اختلاف ۱۵۶

ادامه دوشنبه ۱۶ مهر

تظاهرات در پاکستان به نفع طالبان

آمریکا و انگلیس، هدف را حذف طالبان عنوان کردند و طالبان گفتند، حملات اقدامات تروریستی است. پاکستان و چین، ریاکارانه گفتند، امید دارند به مردم افغانستان صدمه وارد نشود. ایران و عراق، حمله را محکوم کردند و کشورهای اروپایی تأیید کردند. طالبان اعلام کردند که آسیبی به ملا عمر، [رهبر طالبان] و بن‌لادن، [رهبر القاعده]، وارد نشده و جبهه اسلامی متحد شمال، حمله را تأیید کرد.

در پاکستان، در چند شهر تظاهرات وسیعی به نفع طالبان انجام شد و در شهر کوئته درگیری با پلیس بود و خرابی‌هایی به بار آمد. در اندونزی، آلمان، ایتالیا و خیلی جاهای دیگر چنین تظاهراتی انجام شده است. طالبان اعلام کردند، حدود ۳۷ کشته داشته‌اند و چهار هواپیمای آمریکایی را ساقط کرده‌اند، ولی این ادعاها تأیید نشده. تحرکات جبهه شمال هم شروع شده است. در غزه، فلسطینی‌ها علیه آمریکا تظاهرات کردند که با پلیس [تشیکلات] خودگردان درگیر شدند و جمعی کشته و زخمی و دستگیر شدند و تعجب از یاسر عرفات است. در فیلیپین با سه انفجار بی‌دری، سه هتل منهدم شد. معلوم نیست مرتبط با مسائل افغانستان باشد.

آیت‌الله خامنه‌ای، امروز در دیدار انجمن‌جمعه، حمله شدیدی به آمریکا کردند و من هم در ملاقات با سفیر تونس، انتقاد شدیدی از تجاوز آمریکا به افغانستان داشتم. او گفت که موضع تونس، شبیه ایران است و استقلال ایران را ستود.

مصاحبه بن‌لادن [با شبکه خبری الجزیره]، موج قابل توجهی در دنیا به راه انداخته و حضور و صحبت دو نفر از همکارانش هم به چهره‌سازی افراد دیگر، برای تداوم نهضت تفسیر شده است؛ آقایان ایمن‌ظواهری، به‌عنوان معاون و سلیمان بوغیث، به‌عنوان سخنگو، مطالب تُندی گفتند و معلوم شده که این نوار برای انتشار بعد از شروع حمله احتمالی آمریکا، تهیه شده بود.

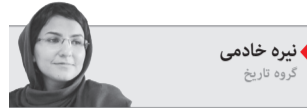
آقای علیرضا نوری، [نماینده تهران]، برای استفسار در مورد عفو احتمالی برادرش آمد و گفت آقای [عبدالله] نوری، وزیر سابق کشور] هم چون خیلی‌ها، از نتیجه‌بخش بودن اقداماتش مأیوس شده و گفته که اگر آزاد شود، سکوت خواهد کرد. گفت، به طور کلی خیلی از نمایندگان و مردم و دانشگاه‌ها هم مأیوس و سرخورده‌اند و روزنامه‌ها هم دیگر رونقی ندارند. گفت، دادگاه ویژه [روحانیت] او را خواسته که در نامه‌ای بنویسد که بنا ندارند دیگر کتاب سرکران [اصلاح] را منتشر کنند و اضافه کرد که دیگر خریدار هم ندارد.

آقای سیروس شرافت، [عضو هیات‌مدیره شرکت کابل‌سازی ابهر خوب است و ماشین‌آلات فاز دوم را وارد کرده‌اند و از بانک‌ها انتقاد کرد. عصر، جمعی از علمای آذربایجان [شرقی]، آقایان نوری، اسحاق سرایی، احمد غروی و رسول مشهدی، عضو [جامعه] روحانیت مبارز استان آمدند و از کمی امکانات مالی جامعه روحانیت گفتند و استمداد کردند.

آقای [محمد] سعیدی کیا که اخیراً مسئول بنیاد مسکن شده آمد. گزارشی از برنامه‌ها داد و برای رونق بیشتر کار استمداد کرد. جالب است که بعد از وزارت مسکن و شهرسازی، این سمت را پذیرفته است و خواست که در مورد حوادث جاری منطقه، تحلیلی ارائه دهد. گفت، منطقه می‌تواند آبستن حوادث خطرناکی باشد؛ باید هوشیار باشیم.

آزادی پوشش

حجاب اجباری چگونه در کشورهای عربی و اسلامی لغو شد؟

گروه تحریرالشام در روزهای گذشته با صدور بیانیه‌ای تحمیل هرگونه پوشش یا دخالت در حجاب زنان کشور سوریه را ممنوع اعلام کرد. در این بیانیه آمده است: «ما تأکید می‌کنیم که آزادی شخصی برای همه تضمین شده است و احترام به حقوق افراد اساس ساختن یک میهن متمدن است». اگر این گروه برآمده از القاعده، بر عهد خود با مردم سوریه پا برجا بماند، احتمالاً حجاب اجباری تنها برای دو کشور ایران و افغانستان به‌عنوان مساله باقی خواهد ماند و اجباری است. سازندگی به این بهانه به مساله لغو حجاب اجباری در میان کشورهای مسلمان پرداخته است.

تحول در عربستان

عربستان سعودی به‌عنوان کشوری اسلامی که خواستگاه اصلی دین اسلام هم است تا حدود چهار سال پیش، محدودیت‌هایی در زمینه حجاب برای زنان داشت اما این محدودیت‌ها از چهار سال پیش برداشته شد. وزارت کشور عربستان سعودی در راستای برنامه اصلاحات ولیعهد سعودی با صدور دستورالعملی فوری به مراجع امنیتی و نظامی، برخورد با زنان بی‌حجاب را از تاریخ ۲۳ سپتامبر ۲۰۲۰ ممنوع اعلام کرد و بر همین اساس، قانون حجاب اجباری در تمام شهرهای سعودی به جز دو شهر مکه و مدینه لغو و آزادی عمل زنان به رسمیت شناخته شد. اوایل سال ۲۰۲۴ اما تصاویر و ویدئوهایی از شهر مدینه منتشر شد که نشان می‌داد زنان بدون پوشش اسلامی وارد مسجدالنبی شده‌اند. هم‌زمان با به قدرت رسیدن بن‌سلیمان در عربستان برخی دیگر از محدودیت‌ها درباره زنان از جمله منع رانندگی یا محدودیت برای سفر خارج از کشور بدون محرم مرد هم برداشته شد.

قانونی که دو سال بیشتر دوام نیاورد

کنش‌گری مردم در مصر برای برداشته شدن حجاب اجباری که البته بیشتر عرفی بود، تقریباً از اوایل قرن نوزدهم آغاز شد. یک زن مصری در سال ۱۹۳۳ در اسکندریه کشف حجاب کرد و از آن پس، این موضوع به‌عنوان یک مساله مهم قابل بحث، مطرح شد. میان دولتمردان هم در این‌باره اختلاف‌نظرهای زیادی وجود داشت تا جایی که حتی جمال عبدالناصر، رئیس‌جمهوری مصر هم در یکی از سخنرانی‌های خود از آن می‌گوید. او با اشاره به درخواست مرشد وقت اخوان‌المسلمین برای اجبار حجاب در خیابان‌های مصر و رد آن توضیح می‌دهد: «به او گفتم وقتی شما نمی‌توانی برای دختر خودت که دانشجوی پزشکی و بی‌حجاب است، تعیین تکلیف کنی و نسخه اجبار حجاب را بیچی، من چطور می‌توانم برای ۱۰ میلیون زن مصری این اجبار را جاری کنم؟» این مناقشات ادامه داشت تا جایی که ۳۲ سال پیش دولت مصر نهایتاً قانون حجاب بودن کارکنان زن دولت را تصویب کرد اما دو سال بعد لغو شد و پس از آن هم، تلاش‌ها برای اجباری شدن حجاب در این کشور بی‌نتیجه ماند.

ناکامی نمایندگان در عراق

کشور عراق با وجود داشتن اماکن مذهبی، هیچ قانونی برای اجبار حجاب بر

زنان ندارد و این حال در گذشته در آنجا هم گاهی گروه‌های خودسر و وابسته به القاعده به آزار و اذیت زنان می‌پرداختند. در دهه گذشته نیز برخی احزاب و نمایندگان مجلس عراق چندین‌بار برای اجباری کردن حجاب خیز برداشتند و در نتیجه این تلاش‌ها، شورای استان کربلا در سال ۲۰۱۷ لایحه‌ای برای اجباری کردن حجاب در شهر کربلا تصویب کرد؛ لایحه‌ای که نهایتاً در دادگاه عالی عراق لغو شد. برخی نمایندگان مجلس عراق هم سال گذشته همچنان تلاش‌های خود را برای اجباری کردن حجاب ادامه دادند اما باز هم، درخواست آنها در صحن مجلس رد شد.

تضمین آزادی شخصی طبق قانون

حجاب در کشور عمان هم براساس ماده ۱۸ قانون اساسی مصوب ۱۹۹۶ در این کشور اجباری نیست. در این ماده آمده است: «آزادی شخصی بر طبق قانون برای همه تضمین شده است و جایز نیست که کسی دستگیر شود، یا باز پرس شود، یا بازداشت شود، یا زندانی یا اینکه اقامتش در جایی محدود شود، یا آزادی اقامتش، یا سفرش مقید شود مگر بر طبق قانون». در این قانون (۸ ماده‌ای هیچ اشاره‌ای به حجاب زنان نشده است.

قطر، امارات، لبنان و سایر کشورهای اسلامی

بر پایه ماده ۱۹، قانون اساسی مصوب ۱۹۷۲ در کشور قطر، حجاب اجباری نیست. در امارات براساس مصوبات ۲۰۱۵ و ۲۰۲۰، دولت، زنان با پوشش دلخواه عرفی می‌توانند در اماکن دولتی و عمومی حاضر شوند. اردن کشور دیگری است که سال ۱۹۴۶ برابری زنان و مردان را در ماده ۱۷ قانون اساسی تضمین کرده است و تلاش‌های نمایندگان این کشور در سال ۲۰۲۳ برای اجباری کردن در مدارس هم ناکام ماند. در قانون اساسی لبنان مصوب سال ۱۹۴۳ بر پایه اصل هفتم، هشتم و نهم آزادی‌های شخصی و عقاید تضمین شده است. در اصل هفتم آمده است: «تمامی مردم لبنان در قبال قانون با هم برابر هستند. آنها همچنین از حقوق مدنی و سیاسی یکسان برخوردار و به یک میزان مسئولیت‌ها و وظایف عمومی را بدون هیچ تبعیضی عهده دارند». در اصل هشتم این قانون نیز آمده: «آزادی‌های شخصی تضمین شده و در حمایت قانون است. هیچ‌کس را نمی‌توان جز براساس مفاد قانونی دستگیر یا

بازداشت کرد و تعیین جرم و مجازات فقط به موجب قانون انجام می‌گیرد». در دو دهه اخیر، البته تلاش‌های از سوی احزاب تندرو برای اجباری کردن حجاب انجام شد اما به نتیجه نرسید. مهدی نصیری، سردبیر سابق کیهان هم تیرماه سال ۱۴۰۱ درباره نگاه سیدحسین نصرالله به حجاب در لبنان نوشت: «چند سال پیش در سفری به لبنان، در موزه نظامی و جنگ ۳۳ روزه حزب‌الله با اسرائیل حضور یافتیم و شاهد حضور بانوان بی‌حجاب و بعضاً کمی عریان بودم. از مسئول موزه پرسیدم، محدودیتی برای ورود خانم‌های بی‌حجاب ندارید؟ گفت: ابداً. سیدحسین و حزب‌الله مانع حضور هیچ‌کسی با هیچ پوششی در اینجا نمی‌شوند».

یمن، سوریه، الجزایر، بحرین، تونس، مراکش و سودان سایر کشورهای اسلامی هستند که در آنها حجاب اجباری نیست و اگر قانون یا مصوبه‌ای درباره آن وجود داشته، لغو شده است. سال ۲۰۲۲ حوثی در نواحی تحت کنترل خود حجاب را اجباری کردند اما این دستور هم در کمتر از یک سال لغو شد. درحال حاضر حجاب در هیچ کدام یک از کشورهای اسلامی جز، حکومت امارت اسلامی افغانستان و جمهوری اسلامی ایران اجباری نیست. طالبان با حضور دوباره خود در افغانستان در سه سال گذشته، فشارها در زمینه حجاب را بر زنان این کشور بیشتر کرد و دستورالعمل‌های عجیبی برای زنان نوشت. وزارت امر به معروف، نهی از منکر طالبان ۱۷ اردیبهشت سال ۱۴۰۱ اعلام کرد که از این بعد زنان و دختران در افغانستان باید چشم‌ها، بدن و صورت‌شان را بپوشانند و زنان از روپنده که چهره آنها را کاملاً می‌پوشاند، استفاده کنند.

در ایران هم با وجود یک بند در قانون مجازات اسلامی هیچ قانون دیگری درباره حجاب وجود نداشت تا اینکه نمایندگان مجلس لایحه عفاف و حجاب را در ۷۴ ماده با عنوان حمایت از خانواده از طریق ترویج فرهنگ عفاف و حجاب تصویب کردند و نهایتاً نیز این لایحه با وجود فرازونشیب‌های بسیار، مهرماه امسال در شورای نگهبان تأیید شد. درحال حاضر نیز قالیباف از ابلاغ آن در ۲۳ آذرماه خبر داده است آن هم در شرایطی که همچنان بسیاری مسئولیت‌ها و وظایف عمومی را بدون هیچ تبعیضی عهده دارند». در اصل هشتم این قانون نیز آمده: «آزادی‌های شخصی تضمین شده و در حمایت قانون است. هیچ‌کس را نمی‌توان جز براساس مفاد قانونی دستگیر یا

تقویم

روایت به قدرت رسیدن بشار اسد

پس از سکنه حافظ اسد پشت تلفن چه اتفاقی افتاد؟

۲۴ سال پیش وقتی حافظ اسد، رئیس‌جمهور ۷۰ ساله سوریه در یک روز بهاری درحال گفت‌وگو با نخست‌وزیر وقت لبنان بود، دچار حمله قلبی شد، کوشی از دستش افتاد و جان سپرد، کمی بعد، مجری تلویزیون سوریه خبر درگذشت حافظ اسد را از تلویزیون با گر به خواند و مردم سوگوار دسته‌دسته روانه‌خانه او در شمال دمشق شدند.

نیویورک‌تایمز همان شب در تحلیلی اسد را به‌عنوان محور اساسی در روند صلح خاورمیانه خواند و نوشت که با درگذشت او این روند در هاله‌ای از ابهام فرورفت. بیل کلینتون، رئیس‌جمهور وقت آمریکا نیز ضمن اظهار تسلیت در بیانیه‌ای به همین مناسبت اعلام کرد که با تمام اختلاف‌نظرش با او برایش بسیار احترام قائل بوده است. سایت خبر آنلاین به جزئیاتی از واکنش افراد مختلف و رسانه‌ها نسبت به این خبر و نحوه به قدرت رسیدن بشار اسد، پرداخته که خلاصه‌ای از آن را در ادامه می‌خوانید: در مراسم تشییع جنازه او نیز که چند روز بعد انجام شد از میان سران کشورهای غربی رئیس‌جمهور فرانسه شرکت کرد و بقیه مثل صدراعظم آلمان و ... پیام تسلیت صادر کردند. از سوی ایران نیز خامنی، رئیس‌جمهور وقت و سردار رحیم صفوی، فرمانده کل سپاه حضور یافتند. در مجموع واکنش‌های جهانی به مرگ حافظ اسد نشان می‌داد که او چهره‌ای تقریباً موجه در جهان سیاست بوده است. حافظ اسد در دنیای عرب، نماد مبارزه با اسرائیل و اتحاد اعراب به‌شمار می‌رفت. در همان شبی که حافظ اسد از دنیا رفت، بلافاصله پارلمان سوریه جلسه‌ای فوق‌العاده تشکیل داد و به اتفاق آرا (۲۷۰ رای) با تعدیل ماده ۸۳ قانون اساسی این کشور حداقل سن رئیس‌جمهوری را از ۴۰ سال به ۳۴ سال کاهش داد تا سن بشار مانعی برای رئیس‌جمهور شدنش ایجاد نکند.

در همین شب رهبری حزب بعث سوریه نیز در نشست خود بشار را رسماً به‌عنوان نامزد ریاست‌جمهوری سوریه معرفی کرد. خبرگزاری رسمی سوریه «سانا» عصر یکشنبه ۲۲ خرداد ۷۹ اعلام کرد: «اعضای رهبری کشوری حزب بعث این کشور در نشست خود که به ریاست سلیمان قلاح معاون دیر کشوری حزب مذکور تشکیل شد، به اتفاق آرا بشار اسد را برای به دست گرفتن منصب ریاست‌جمهوری به مجلس ملی سوریه معرفی کردند». فردای آن روز، یعنی ۲۲ خرداد نیز به فوریت برای هموارسازی مسیر ریاست‌جمهوری بشار او را به درجه ژنرال ارتقا دادند و مسئولیت فرماندهی کل نیروهای مسلح سوریه را برعهده‌اش گذاشتند. عبدالرحیم خدام کفیل، ریاست‌جمهوری سوریه در همین روز پس از ارتقای درجه بشار اسد به ژنرال او را به‌عنوان سرفرمانده نیروهای مسلح منصوب کرد. دفتر او اعلام کرد، حکمی که برای بشار اسد صادر شده است از زمان ابلاغ لازم‌الاجراست. پیش از آن حافظ اسد شخصاً سرفرماندهی نیروهای مسلح را به عهده داشت، همچنین در نشست چهارم تیرماه بشار اسد فرمانده کل ارتش و نیروهای مسلح سوریه به جای پدرش به سمت دبیرکل تشکیلات رهبری کشوری حزب بعث انتخاب شد. این تشکیلات که ۲۱ عضو داشت، بالاترین مرجع تصمیم‌گیرنده حزب بعث سوریه بود و سیاست‌های داخلی و خارجی این کشور را تعیین می‌کرد. با اقدامات سریع حزب بعث سوریه، مسیر کاملاً برای ریاست‌جمهوری بشار اسد ۳۴ ساله هموار شد و او نهایتاً طی یک همه‌پرسی تک‌نفره که کاندیدایش فقط خودش بود و در دوشنبه بیستم تیر ۷۹ برگزار شد، با کسب بیشترین آرا برای یک دوره هفت‌ساله رئیس‌جمهور سوریه شد؛ دوره‌ای که سه بار بعد با همه‌پرسی‌هایی شبیه تکرار شد؛ با همه این تلاش‌ها اما بشار هرگز نتوانست جای پدر را در عرصه سیاست بگیرد، نه عامل اتحاد اعراب شد و نه نماد مبارزه با صهیونیسم.